

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARSSKRIFT

UDGIVET • AF
 ELEVFORENINGEN

✧ I • AABY ✧
 HØJSKOLE • OG
 EFTERSKOLE

1947

Statens pædagogiske Studiesamling
 København

AARSSKRIFT

UDGIVET AF

ELEVFORENINGEN

I AABY HØJSKOLE
OG EFTERSKOLE

1947

AALBORG AMTSTIDENDES KONTOR - AABYBRO

AALBORG AMTSTIDENDES BOGTRYKKERI

Statens pædagogiske Studiesamling
København

Indvielse

Maria fik stort Besøg den Dag i Nazareth, da Engelen Gabriel stod paa hendes Tærskel. Vi kalder det Bebudelsen, men kunde ogsaa kalde det Marias Indvielse. Med Pensel, med Tone og Sang festliggør vi dette Minde. „Hil dig, Maria“, „Ave Maria“, lyder det for hver Perle i Rosenkransen, der glider mellem Fingrene hos den fromme Katholik. Og Maria tog mod Indvielsen. Hun samlede alle sin Sjæls Kræfter om den: „Se, jeg er Herrens Tjenerinde!“

Vi indvier vore Gudshuse, ogsaa Mennesker, der gaar ud i en bestemt Tjeneste. Men den egentlige Indvielse kom vist til saadanne gennem en Oplevelse, maaske en stor Glæde, maaske en Sorg, maaske under Ordets Tryllemagt, naar det lød levende og myndigt fra Gud. Den unge Luther fik sin Indvielse i Tordenvejret, der kostede hans Ven Livet. Den norske Ungersvend, Hans Nielsen Hauge, fik sin paa Plovmarken derhjemme under Indtrykket af den gamle Salme, han netop sang: „Jesus din søde Forening at smage“.

Et smukt Eksempel paa, hvorledes en Oplevelse kan virke som en Indvielse, findes i en Bog fra Indien „Kamala“. En ung Kvinde fortæller, hvordan hendes Broder tog hende med op paa Bjerget uden for Byen en Morgen før Daggry. — „Der var vidunderligt stille. Stjernernes bløde Drømmelandslys bredte sig over det hele. Den himmelske Skønhed og Renhed, i hvad vi saa, betog os og holdt os fangen. I min Broders Ansigt var der et stærkt Udtryk af Sindsbevægelse. Han vendte sig imod

mig og sagde: „Det var paa dette Sted, at jeg for nogle Aar siden fattede det Forsæt, at mit Liv skulde være rent og tilhøre Gud. Lov mig, at ogsaa du vil vie dit Liv til Guds Ære.“

Christian Winthers Moder bar en aarle Morgen sin lille Dreng ud i et Hjørne af Fensmark Præstegaards-have, hvorfra der er den skønneste Udsigt over Holme-gaards Mose. Han glemte aldrig denne Sommermorgen. Den viede ham ind til Digtningen om Sjællands Land.

Indvielsen gav Marias Liv Retning. Kræfterne i hendes Sjæl ordnede sig ved Berøringen med det guddommelige i Engelens Budskab. Det er som med Jernet, der møder Magnetten. Det bliver selv magnetisk og kan paavirke. Det er forunderligt. Saaledes bliver det med Mennesker, som modtager en Indvielse fra Gud. Saa faar Livet Maal, ikke blot for Tid, men for Evighed. Vi trænger til at møde Magnetten, Berøringen med Guds Aande. Digteren Chr. Richardt synger saadan derom:

*„Min vrange Villies vege Vaand
han rørte med sin Helligaand,
saa Stav der blev af Sivet.
Han gav min Villen Livet.“*

Hvorfor skal det nu være Jesus Kristus, der skal være Magnetten? vil maaske nogle sige. Der er dog saa meget andet, der kan gribe Mennesker og gøre Magnetens Gerning: Videnskaben, Kunsten, mit Land, kort sagt, alt „hvad ædle kalder Livets Lyst“. Ogsaa herfra kan man, som før sagt, faa en Indvielse. Men aldrig vil den helt kunne fylde et Menneskehjerte. Det er Indvielsen til Gud det eneste, der kan. Og engang vil maaske den bedste og største Sag „afskedige“ en. Man gør ikke længere Fyldest, ens Evner slaar ikke til. Ikke saadan, hvor et Menneske bliver indviet ved et Besøg fra Gud. Thi her er vi inde paa et Livsomraade, hvor der spørges om Hjertet. Det er selve Livets Retning, der bliver en anden, og ikke

blot for en Tid. Den gamle dansk-amerikanske Præst, Kr.
Østergaard, synger derom:

*„Herre, jeg vil gerne tjene — tjene dig, og dig alene.
Tag og brug mig, som du vil!
Hvad jeg ejer, har du givet — Arbejdskraften, selve Livet,
dig det hele hører til.“*

Th. Pallesen.

Kom min Due . . . med Olieblad

Da jeg for nogen Tid siden sammen med Eleverne stod og sang „Her vil ties, her vil bies ..." af Brorsons „Svane-Sang" fra 1765, kom jeg til at tænke paa, at netop denne Sang havde haft stor Betydning for vor afdøde Konge under de trange Besættelsesaar, og uvilkaarligt kom jeg til at tænke paa den gode danske Mand og Præst, der i sin Tid skrev Sangen under Indflydelse af den danske Folkeaands manglende Kraft, der tillod, at der blev sat tysk Fernis over gammel dansk Folkegrund. Der er en mørk Tone i denne Sang, som virker gribende og lader forstaa, at den er skrevet af en følsom og dybt tænkende Mand med et sundt og godt dansk Hjerte. Der er Sorg, Kummer og Sjælekval i denne Sang, en lidende dansk Sjæl har i den blottet sig, saa vi ligefrem kan mærke, hvor stærkt den vaander sig ved at se den tyske Fremgang i gamle danske Egne. Brorson har haft al mulig Lejlighed til at leve med i dette fra sin Færden i Tønderegnen. Dersom Sangen kun havde afmalet en Sjæl i Smerte, vilde den dog næppe have været saa kær, som den faktisk er; thi det, der kun er mørkt, „har sin Tid". Den har imidlertid ogsaa Lys, ganske vist kun fint og forsigtigt antydet, men med en Inderlighedens Kraft, der i sine Virkninger ikke behøver at staa tilbage for Grundtvigs stærke Lysvæld, udtrykt f. Eks. i „thi end lever den gamle af Dage", „den gamle", der vil føre Danmark til Sejr. Hvor fint poetisk og hvor diskret er det ikke, naar Brorson — efter at have beskrevet Situationen som saa mørk, at der maa ties og bies, hvor svært det end kan være, fordi „Trange Tider langsomt skrider"

— lader sit Ønske hidkalde den lille Turteldue, for at den kan „skue bag Gærdet hist“, hvor den skal „finde Forsommers Minde“, d. v. s. Mindet om Danskheden i Sønderjylland gennem 1000 Aar fra Arilds Tid. Og idet han skildrer sit Indtryk af, at denne danske „Førstegrøde af bliden Vaar“ nu er ved at fryse og forgaa, beder han Duen som Haabets Fugl begrunde, hvad der sker. Brorson bestræber sig m. a. O. for at finde en Forklaring paa, hvad denne Fortyskning kan betyde — og det en Forklaring, som i nogen Grad kan redde hans forpinte danske Sind fra at fortvivle. Han lader da den Tanke komme frem, at det, der sker ved Fortyskningsprocessen, er at ligne ved Vinteren, og at der vil falde Sne, som vil dække og skærme de danske Blomsterspirer, til Kulden atter svækkes. Han holdes oppe ved Tanken om, at hans Due inden længe skal lade sig skue med Olieblad, at altsaa Danskheden skal komme frelst gennem den onde Tid, naar der igen bliver Vaarbrud i dansk Folkeliv og Kraft i dansk Folkeand.

Skønt jeg mangfoldige Gange før har sunget denne Sang sammen med Eleverne, har den dog aldrig før grebet mig som denne Gang. Den forekom mig saa gribende og aktuel, at jeg maatte følge den Inspiration, som den gav mig, og prøve at tænke „Brorsonsk“ gennem de snart 200 Aar op til vore Dage. Naar jeg da prøvede at sætte mig i Brorsons Sted, maatte jeg vandre gennem en næsten uafbrudt Kæde af Smærter, indtil Prøjsen i 1864 flyttede Statsgrænsen op til Kongeaaen og altsaa ogsaa i statslig Henseende omsluttede hele Brorsons elskede Smertensland. Og dog tror jeg ikke, at denne Statsakt, hvor dybt alvorlig den end var, vilde have taget Modet fra Brorson og gjort ham endnu mere lidende, end han var i Forvejen. Denne Grænsedragning var jo dog kun en ydre Foranstaltning, der kun kunde fastsætte visse ydre Rammer for Danskhedens Liv; men det, der interesserede Brorson i første Række, var Danskhedens indre Liv. Det var netop den vigende Danskhed, der smertede

Brorson, fordi den var et Tegn paa folkelig Død, paa at Folkeaaenden var i Dvale, og denne „Folke­død“ bredte sig for hans Øjne, skønt det danske Monarkis Sydgrænse dengang laa milevidt sydpaa. Brorson vilde være fuldt fortrolig med, at Folkeaaenden ikke lader sig kommandere ved Landegrænser og Statsmagt, men at den skal have sin Kraft og Næring indefra. Mon ikke Hjorth-Lorenzens Indsats over for Tyskhedens Hovmod, da „han talte Dansk og blev ved med at tale Dansk“, vilde have opvejet Sorgen over Grænseflytningen, ja, mere end det. Den opvaagnende Danskhed, der efter 1864 kom til fuld og klar Bevidsthed, vilde have glædet Brorson og for ham været et Budskab fra Duen om, at „Førstegrøden“ ikke var frosset, men at den levede trods Frost og Kulde og det Snelag af prøjsiske Love og Forordninger, som lagde sig over Sønderjylland.

Selv om Brorsons Sorg og Ængstelse vilde have holdt sig fra 1864 til Genforeningen, vilde han dog have faaet Tusinder af gode Tidender fra sin Due: Den kunde fortælle ham om de mange Hundrede Handeler, hvor en dansk Ejendom blev solgt til en Dansker for et langt mindre Beløb, end den kunde have indbragt, hvis den var blevet solgt til Tyskerne. Hvor vilde han have glædet sig over den Trofasthed mod Danskheden, der vistes under Mottoet: „Dansk Jord paa danske Hænder“. Duen kunde have fortalt ham om de mange Tusind Tilfælde, da tysk Stivhed knækkede under Presset fra det danske Lune. Hvor vilde han have moret sig ved følgende: En tysksindet Skolelærer fortalte sine dansksindede Børn, at de Dagen efter vilde faa Besøg af selveste Amtsforstanderen, og at denne kom for at inspicere Skolen. Læreren vilde naturligvis gerne, at alt skulde tage sig godt ud, men han var ængstelig for, at de danske Børn skulde demonstrere paa en eller anden Maade, saa Spillet blev ødelagt. Stor var derfor hans Tilfredshed, da han den næste Morgen saa, at alle Børnene mødte i deres stiveste Puds og opførte sig mønsterværdigt. Alt gik storartet,

indtil Amtsforstageren med ægte tysk Taktløshed vilde have, at Ørnebannet skulde hejses paa Flagstangen, mens Børnene sluttede Kreds om denne og sang „Deutschland, Deutschland über alles“. Da var Grænsen overskredet for de danske Børns Føjelighed. De stillede ganske vist pænt op om Flangstangen, men da Ørnebanneret begyndte at gaa til Vejrs, og de fik Tegn til at stemme i med den tyske Sang, tog de hinanden i Hænderne og gav sig til at hoppe rundt i Kreds om Flagstangen, idet de sang af fuld Hals: „Højt paa en Gren en Krage sad ...“. Det siger sig selv, at Amtsforstageren efter dette foretrak at standse Inspektionen. Eller Duen kunde fortælle om Köllerpolitikens Fiasko i Halvfemserne. Von Köller var en „rigtig“ Prøjsker, der skulde anvende den haarde Haands Politik over for de genstridige Nordslesvigere, og han tog da ogsaa haardt fat med Udvisninger o. s. v. Om Resultatet faar man udmærket Besked af en af hans egne Medhjælpere, der var med deroppe som ung Mand, og som senere blev prøjsisk Minister. Denne köllerske Medhjælper skriver, at v. Köllers Politik var en komplet Fiasko, og han udtrykker sin Beundring for den danske Modstand ved at sige: „Nordslesvigerne er Verdens mest modstandsdygtige Folk“. Hvor vilde dette have glædet Brorson og bestyrket ham i det aldrig svundne Haab om en dansk Genopvaagnen.

Genforeningen vilde have fyldt ham med Glæde som et Bevis paa, at Gud ikke havde glemte Danskheden, og han vilde have glædet sig over, at saa mange stemte sig hjem til Danmark. Dog vilde Glæden over det store danske Stemmetal være reduceret noget ved den Kendsgerning, at ca. 25 pCt. af de danske Stemmer maatte kaldes „Konjunkturstemmer“. Han vilde dog ingenlunde have bebrejdet de paagældende, at de lod sig bestemme af andre Grunde end de dansk-nationale; thi han var jo fuldt fortrolig med, hvor forkludret Befolkningen i Sønderjylland naturligt maatte være efter den tyskprægede Fortid, efter Tyskerfremstødets Frost og Kulde. Men hvor

vilde han have glædet sig over, at disse „Konjunkturdanskere“, da de ved Genforeningen virkelig kom til at leve sammen med deres Folk og lærte dansk Folkeand at kende, trods svære Kriser i økonomisk Henseende følte sig i den Grad „hjemme“, at de stod fast paa Danskhedens Grund Side om Side med de Landsmænd, som længe før Genforeningen havde vist deres Danskhed — og det trods Nazismens Lokketoner og „glimrende Sejre“ i de første Krigsaar. Hvor vilde dette have glædet Brorson som Vidnesbyrd om den ældgamle danske Folkegrunds Modtagelighed for den danske Folkeaands Sædekorn.

Men alligevel vilde Brorson næppe have været helt tilfreds; thi hans kære Sydslesvig laa jo nu Syd for Danmarks nye Grænse med ca. 75 pCt. Stemmer for Tyskland. Dette vilde have pint ham, for i hans Tid laa Danskheden nærmere Folkelivets Overflade dernede, end vi nu gennem hele vor Levetid har været vant til at se det. Han vilde da have sendt sin Due „bag Gærdet hist“, Syd for den nye Grænse, for at se, om der dog ikke var lidt Liv i den danske Førstegrøde nede under Fortyskningens tykke Snelag. Duen kunde da ganske vist have glædet ham med at fortælle, at Danskheden ingenlunde var rodløs i Sydslesvig, men den maatte i Sandhedens Interesse berette, at den saa Tyskhed og atter Tyskhed dernede i det ældgamle Forpostland, hvor i sin Tid Danevirke blev lagt som materielt Værn mod Tyskhedens Indtrængen, og hvor den danske Kulturs Vugge havde staaet. Hans Sorg over dette vilde vel have faaet Lyspunkter ved de Vidnesbyrd om dansk Aandsliv, som de dansksindede Hjem i Sydslesvig gav saa mange af, mens Sønnerne kæmpede for en fremmed Sag i fjerne Lande, og Hjemmene knugedes af Sorg over Tab af kære Slægtninge og af Savn og Uvished i mange Henseender. Men Brorsons danske Sind vilde stadig vedblive at lide under den smertelige „Kendsgerning“, at den ældgamle danske Folkedel i Sydslesvig var uigenkaldelig tabt for Dansk-

heden. Han vilde maaske næppe vove at tage Varsel af de mange Budskaber, som hans Due kom til ham med om, at mange, mange Sydslesvigere begyndte at orientere sig nordpaa, mens Krigens Gru og Nazismens Terror bankede stedse stærkere paa Døren. Ja, han vilde vel heller ikke have været befriet for sin Sorg over den tabte danske Befolkningsdel ved at høre om de mange, der i Kapitulationens bevægede Tid bekendte sig for Danmark. Ogsaa han vilde vel have sagt: „Konjunktur“. Hvad der er sket i Sydslesvig siden da, altsaa i Løbet af kun et Par Aar, vilde imidlertid uden al Tvivl have bragt den følsomme, kloge og dybt tænkende danske Salmist til at ranke sig, til at lytte anspændt til Tonerne dernede fra, til at oversætte til Dansk de paa tysk fremsatte Beken- delser til Danskheden og til den danske Fortid, til at se Strømmen af sydslesvigske Børn til de mangfoldige nye *danske* Skoler i det fortyskede Forpostland. Han vilde forstaa, at en saadan Bevægelse ikke flot kunde affærdi- ges ved et ringeagtende: „Konjunktur“ — og saa vilde Salmisten igen sige: „Kom, min Due“, og den lille Haa- bets Fugl vilde nu juble den ene Melding efter den anden til den gamle danske Alvorsmand. Den vilde f. Eks. sige: Du saa, hvorledes det gik „Konjunkturdanskerne“ i Nordslesvig — de overgav sig paa Naade og Unaade og med deres hele Sjæl og Sind til den danske Folke- aand og modstod Nazismens Tillokkelser. Har vi da Grund til at vente mindre af de sydslesvigske „Konjunk- turdanskere“? Ogsaa de er jo af dansk Æt, og ogsaa de vil blive bjergtaget af den danske Folkeand, saa snart de igen faar Lejlighed til at leve med den; thi denne danske Folkeand har ogsaa Sydslesvigerne været med til at forme, ja, over Slesvig kom oven i Købet en Række af de kulturelle Impulser, idet denne Landsdel laa først for, naar nye Strømninger gik fra den store Verden op til Nordens Lande. Er det da at undres over, at dansk Aand har bedre Betingelser blandt denne fortyskede dan- ske Folkegruppe, end en overfladisk Betragtning aaben-

barer? Her vilde den gamle Skjald maaske græde af Glæde og sige: Jeg føler det nu forvist, at det er kommet, som jeg haabede paa, da jeg var ved at forgaa af Sorg over Tyskhedens Fremtrængen i mit Folk, nemlig, at den danske Fortid og det danske Folkeliv gennem mer end 1000 Aar har efterladt sig uudslettelige Spor i Folkesjælen, den, som altid var dansk, saaledes at det danske vil gro og trives, saa snart det tyske Snedække er smeltet. Jeg føler, at Krigens blodige Ofre og Nazismens Forvildelse sandelig har smeltet dette Snedække — og skønt jeg græder af Bevægelse og jubler i Taksigelse, fordi Guds Retfærdshaand har grebet ind, saa vil jeg dog ikke glemme at takke ogsaa dig, min lille Due. Uden dig var jeg knust under Sorgens og Bekymringernes Pres, men du blev som en fra Gud sendt Haabets Repræsentant sendt til mig for at bestyrke mig i Troen paa den danske Folkeand. Tak, lille Due — nu er min inderlige Bøn gaaet i Opfyldelse: at se dig komme til mig med Olieblad.

Brorson havde saasandt ikke tvivlet paa, at hans Due nu virkelig kom med Olieblad, for han var en Mand, som troede paa Aandens vældige Magt og ubegribelige Muligheder, og som Brorson staar vel nu et Flertal af vort Folk og ser med spændt Forventning til Dannevirkes sagnomspundne Egne; men der er mange, som ikke tror paa det eventyrlige danske Gennembrud, det underfulde Foraar, i den gamle danske Folkejordbund dernede — de holder sig til „Realiteter“, siger en Del af disse. Nu skal det indrømmes, at det maa advares imod forhastede Slutninger og overilede Handlinger i en saa stor Sag, og at det i og for sig ikke har alt for meget Hastværk med at skabe en endelig Afgørelse dernede. Hvis Sydslesvigerne var overladt til sig selv, vilde det utvivlsomt være sundest ogsaa for Danmarken, at der blev god Tid til Afklaring og Rodfæstelse, før endelig Afgørelse blev truffet. Vi ønsker at være eller snarest blive en Nationalstat, eftersom vi hader Tvang og Undertrykkelse over-

hovedet, altsaa ogsaa af tysksindede Mennesker; men vi vil ikke følge de Landsmænd, der ud fra dette naturlige danske Synspunkt stiller sig afvisende over for en Indlemmelse af den gamle danske Hjemstavnsbefolkning i det danske Folk, fordi de holder sig til „Realiteterne“ fra 1920 og altsaa benægter det, som dansk Opvaagnen, dansk Aand i Vækst, har bevirket i Sydslesvig. Over for denne Gruppe af Landsmænd vil vi stille os paa det Standpunkt, som vor Statsminister Knud Kristensen saa rigtigt og velanbragt hævdede over for Folk, der kalder sig „Realister“, men indsnævrer Begrebet „Realitet“, saa det udelukker det, der er af Aand: Saadanne Realister har næsten altid Uret — eller, saadanne Realitetsfolk bedømmer næsten altid forkert. Vi vil tro paa Aandens Magt til at vække de gamle danske Spirer i Sydslesvigs Folkebund, som har overvintret under det tyske Herredømme eller været dækket af et Lag tysk Fernis. Derfor vil vi, at disse Folk af danske Æt skal have samme Chance, som vi gav ganske tilsvarende „Konjunkturdanskere“ i Nordslesvig, de, der ikke svigtede i Nødens Timer. Vi vil tro — og vi er ikke gaaet utilladeligt langt bort fra Realiteternes Verden derved — at ogsaa de „Konjunkturdanskere“, der nu med stor Risiko sender deres Børn til de nye danske Skoler rundt om i Sydslesvig, naar de har faaet Lov til at leve med i dansk Folkeliv og mærke det hjemlige og livgivende ved dansk Folkeaand, vil — om det saa kræves — komme til at være med i den trofaste Vagt om vor danske Gaard.

Da hele Sagen er saa omfattende, at den giver Plads for mangfoldige Betragtninger, vil det i Almindelighed være ilde anbragt at komme med stærkt fordømmende Ord om dem, der tænker anderledes; men vi bør i Forstaaelse af vort Slægtskab med Sydslesvigerne kunne enes om at sammenligne deres Stilling nu med Lignelsen om den fortabte Søn: De har, som han, været borte fra Hjemmet og har været paa Vildspor ude i det fremmede; de har, som han, sat alt over Styr, saa Nød, Elendighed

og Fordærv synes dem uundgaaelige — og da er de med uimodstaaelig Kraft blevet mindet om det gode gamle Hjem, længes derhen, staar og stirrer derimod, begynder at gaa derhen, parate til at bede om at faa Lov til at komme ind. Nu banker de paa Danmarks Dør! Skal vi da nøjes med at lukke Døren paa Klem og lade deres ældre Broder, som altid er derhjemme, sige til dem, at vi skal smide lidt ud til dem, men at de ikke maa komme ind, og skal vi saa smække Døren i for Næsen af dem?

Aaby Højskole, Juni 1947.

P. C. Poulsen.

En Hilsen til gamle Elever

Der er lidt Vemod med i det, naar jeg nu sætter mig hen for at skrive en Hilsen til mine gamle Elever fra Aaby Højskole.

Det var i 1935, jeg begyndte som Lærer der, blev gift der og saa Børnene vokse op. I mit lille Landbrug var der Fremgang, og alt lykkedes godt. Der maa altid være lidt Vemod med i det, naar et Menneske har levet 11 af sine bedste Aar paa en Egn, er blevet godt kendt med Befolkningen og har haft en skøn Gerning at udføre, thi kan der vel tænkes en skønnere Kombination end den at være Lærer og Landmand. At arbejde med levende Mennesker og med den levende Natur. Det var lykkelige Aar i Aabybro.

Det er mig en stor Glæde at vide, at Aaby Højskole er i de bedste Hænder. Den korte Tid, vi boede sammen, kom min Kone og jeg til at holde meget af Forstanderparret Truelsen. De er livsglade Folk, som tror paa det gode i Menneskene. De skal nok faa Held med deres Gerning paa Aaby Højskole.

Naar min Kone og jeg nu begynder som Forstanderpar her paa Slingerup Landbrugsskole, er det det samme Arbejde som i Aabybro, men under større Forhold. Her er 104 Tdr. Land god lermuldet Jord til Skolen og en Besætning paa 25 Malkekøer plus Opdræt, 7 Heste samt Svin og Høns.

Skolen er oprettet i 1913 af Forstander Oluf Jensen og drevet af ham, indtil vi nu overtog den til Maj i Aar. Bygningerne trænger til Istandsættelse, og denne foretages nu i Sommer, ligesom der moderniseres, hvor det

tiltrænges, saa Skolen til Efteraaret kan fremtræde i tidsvarende Skikkelse. Slangerup Landbrugsskole er en selvejende Institution ligesom Aaby Højskole.

Vi bor i en ualmindelig smuk Egn med mange Seværdigheder, baade historisk og landbrugsfagligt. For Eksempel Frederiksborg Slot og Museum og Frederiksborg Slot, ligesom København jo ligger indenfor Rækkevidde med, hvad der findes af Seværdigheder af kulturel Art. Seværdigheder af landbrugsfaglig Art har vi i Statens Gaarde med alle de dertil knyttede Forsøg, samt Forsøgsmejeriet.

Skulde nogle af jer gamle Elever ønske at søge videre Uddannelse, er I velkomne her hos os. En ung Mand, der har været paa baade Højskole og Landbrugsskole, er vel rustet til at fylde sin Plads i Samfundet.

Naar jeg tænker tilbage paa de mange Hold Elever, jeg har haft, dukker det ene Ansigt frem efter det andet for mit indre Blik, og om dem, jeg har haft Lejlighed til at følge senere i Livet, ved jeg, at de har artet sig saadan, at de har gjort Aaby Højskole Ære. Jeg mindes med Taknemlighed de forskellige Hold, som alle var ens paa den Maade, at det var en god Ungdom, som vort Fædreland er godt tjent med.

Vi sender de bedste Hilsener til alle gamle Elever og med Tak for de Maaneder, vi har tilbragt sammen.

Kirsten og C. H. Jensen.

Et Problem —

Det kan vist gaa an at genoptage et Emne fra sidste Vinters Diskussion her paa Skolen. Problemet er: Arbejdsgiver—Medhjælper. Sammenstillingen udtrykker et Forhold, som vi maa karakterisere, og der kan vel blive Enighed om, at det skal have en positiv Karakter. Det bliver de rent menneskelige Egenskaber, der skal skabe dette Forhold, og Forholdet skal være saadan, at det er til virkelig Gavn for begge Parter. Det er muligt, der maa ofres lidt her og der for et godt Resultat, men saa maa Samarbejdsviljen sættes ind som et Led, et Hjul, en Kraft, eller hvad man vil kalde den.

Hvad skal der da samarbejdes om: — Ja, vidste man det, var det langt lettere at løse Opgaven, thi kendte man dette fælles Maal, da trak man i samme Retning. Arbejdsgiverens egoistiske Maal er, at hans Indsats af personligt Initiativ og Arbejde og Kapital giver størst muligt Udbytte til ham selv. Medhjælperens egoistiske Maal er, at hans Indsats af personligt Arbejde giver størst muligt Udbytte til ham selv. Men det er ikke noget fælles Maal. Har disse to Personer da et saadant? — Ja, saa rigelig — paa alle Dagliglivets Omraader, men den grænseløse Mangel paa gensidig Tillid har alle Dage hindret Samfundene i at blive en organisk Helhed. Tilliden er et saadant fælles Maal, den er et Bindeled mellem Individider, den er det Aktiv, der giver Mulighed for Samarbejde. Tilliden er uundværlig. Elsk den da frem.

— — —
For Tiden er Landbrugsmedhjælpernes Lønkrav en Stridens Aarsag, og Striden er en Konsekvens af, at Ar-

bejdslønnen — paaviseligt — altid følger bagefter Produktionspriserne i en vis Afstand. Priskurven har Bølgeform. Naar Produktpriserne har naaet Bølgens Top, er Arbejdslønnen endnu stigende, og naar Arbejdslønnen er paa Bølgetoppen, er Produktpriserne allerede paa Vej mod næste Bølgetop. Dette giver sig Udslag i, at Landmanden med stigende Priser paa sine Salgsemner ser tolerant paa Medhjælpernes stigende Lønkrav; men naar disse Priser daler, ømmer han sig højlydt, og han kan gaa til Yderligheder, hvis Virkning vi skal se paa i det følgende. Under sidstnævnte Forhold svigter Tilliden ofte afgørende: Landmanden afskediger sin betroede og bedste Medhjælper, og Medhjælperen forlader sin gode Plads for at deltage i Kapløbet om højeste Løn, thi højeste Løn er blevet et veritabelt Konkurrencemoment. Og hvad er saa Medhjælperens Maal? Først er det selve Pengene, og derefter skal disse Penge tilfredsstille en vis Attraa hos det unge Menneske. — For den, der træder ud i Livet uden Pengemidler eller Udsigt til at arve den fædrene Jord, synes man jo, at Attraaen maa være Ønsket om at kunne købe eget Landbrug. Og det er jo et godt Maal. Men hvor ofte er dette det ufravigelige Maal, før det unge Menneske er ude over Lømmelalderen (individuel 14—24 Aars Alderen)?

For mange er Maalet næst efter Pengene det, som gælder næsten alt Pengestræb: at leve i en efter Temperament afpasset Luksus. For den, der ønsker at etablere egen Bedrift, tænkes Tidspunktet for Nydelse af denne Luksus ofte skudt ud i Fremtiden, og tit bliver det skudt saa langt ud, at den paagældende af ren og skær Gerrighed i Tidens Fylde ikke evner at nyde Luksus. Den, der lever i „Luksus“ fra Starten, opnaar sandsynligvis ikke mere heraf, end man kan unde ham. Han bliver dernede.

De fleste tvinges ind paa Middelvejen, finder jævn Lykke, vinder gode Venner og er vel dem, der ligger andre Mennesker mindst til Byrde. — Hermed er et af

Spørgsmaalene fra den i Indledningen nævnte Diskussion stillet: Kan den unge administrere sin Løn fornøftigt?

Det er med en vis Beklemmelse, man stiller det næste Spørgsmaal: Kan den unge fortjene sin Løn? Thi dette Spørgsmaals konkrete Besvarelse vil kræve indgaaende Undersøgelse af Arbejdspræstationer og afføde en endeløs Diskussion om Aarsag og Virkning. Landbrugsproduktionen er mangesidig og de rent arbejdstekniske Forhold saa forskelligartede, at Opstilling af et Beregnings-skema næppe er mulig.

Der findes unge Mennesker, der i fuld Alvor overvejer, hvorvidt de kan fortjene Lønnen. Saadan Tænkning er Anerkendelse værd, og har den unge samtidig Vilje til at fortjene Lønnen, er det rosværdigt. Kravet til Landbrugsmedhjælperen maa da blive, at han møder frem med en forsvarlig og dokumenteret Uddannelse indvundet ved mangesidigt Virke i praktisk og teoretisk Landbrugsførelse. En saadan lagt sammen med god Vilje er et tillidvækkende Aktiv.

Før Uddannelsen bør den unge affinde sig med en Lærlingeløn.

Arbejdsgiveren kan paa sin Side overveje det samme og samtidig gøre Betragtninger over, hvorvidt den af ham tilbudte Løn svarer til hans Krav til Medhjælperen, og saa iøvrigt bygge paa sin Tillid til denne.

Denne Tillid er i den seneste Tid svækket i en saadan Grad, at Medhjælpen mange Steder af paatvunget Nød er reduceret. Efter et saadant Skridt er der mangt og meget at anstille Betragtninger over.

— og dets Løsning.

Overskriften over dette Afsnit er ikke en forhastet Meddelelse om, at Løsningens Skema skal opstilles og alle Besværligheder lægges bag, men den skal staa som en Mulighed for at løfte den økonomiske Tænkning ud af de vante Baner.

Fremsættelsen af det tredie Spørgsmaal: Har Landbruget økonomisk Evne til at udrede den høje Løn? er allerede foregrebet, men formuleres her.

Er Lønningsmaaden i Landbruget forkert? Den bestaar almindeligt af Tidløn (Eks.: Aarsløn) under fri Aftale. Akkordløn anvendes en Del — ved Pasning af Roemark o. a. — men ikke generelt og er ejheller anvendelig i alle Tilfælde. Løn efter Kvalifikation er vanskelig at beregne retfærdig. Andelsløn — man smager paa Ordet — jo, det lyder godt. Enhver Deltager, Arbejdsgiver saavel som Medhjælper, faar sin Andel i det pengemæssige Udbytte. — Men, hvor findes den Medhjælper, der vil dele med Arbejdsgiveren, naar Udbyttet kun kan klare Dagen og Vejen, og hvor findes den Arbejdsgiver, der med sin Medhjælper vil dele Frugten af heldige Dispositioner, godt „Landbrugsvejr“ og Fred med alt Ondskab — andelsvis? Og iøvrigt maatte Medhjælperen under slige Lønningsforhold nære blind Tillid til Arbejdsgiverens Evner til at lede Produktionen, om han skulde binde sig for et helt Aar, der maatte være mindste Fæstemaal, for at Udbyttet kunde beregnes. Tidløn under fri Aftale synes altsaa at være den heldigste Lønningsmaade i Landbruget, og der er saaledes ikke her noget, der for Øjeblikket kan forbedre Sagen. Ved kvantitativ eller kvalitativ Arbejdsydelse ud over det normale gives undertiden et Tillæg, der eventuelt kan beregnes som en Akkord.

Saa maa vi vende os til Driftssystemet. Den Landmand, der har en arbejdsintensiv Drift (stort Arbejdsforbrug pr. Arealenhed) har for Tiden — paa Grund af de høje Lønninger — samtidig en kapitalintensiv Drift (stor Kapitalindsats pr. Arealenhed, og omvendt kan man have Eksensivitet paa disse Omraader. Græs og Korn regnes at være „ekstensive“ Afgrøder, og Roer, Kartoffler, Frøkultur og adskillige andre er „intensive“. Her kan Landmanden vælge og søge sin Økonomi forbedret. En Bedrift kan ogsaa blive kapitalintensiv, naar Kapitalen

sættes ind i Form af Produktionsmidler, Maskinel og maaske arbejdsrationelt Byggeri. Her kan ogsaa gøres Valg. Det skal dog siges, at det at slaa af paa Produktionsmidler til Marken, fører direkte baglæns bort fra det høje Stade, dansk Landbrug siges at staa paa. Betragt blot Markerne i Aar, hvor Produktionsmidlet Vand svigter, det giver sammen med Vinterskaden en Flora af Ukrudtsplanter, hvis Lige skal søges i Historien. Samme Resultat kan opnaas, naar anden Plantenæring paa anden Vis unddrages Kulturplanterne. Fulde Afgrøder er det bedste og billigste Middel mod Ukrudt.

Flere Maskiner — Mekanisering af Landbruget indebærer Haabet om Lettelse af den tunge Arbejdsbyrde, og mange vil sikkert søge at opnaa denne Lettelse ad Aare ved midlertidigt at intensivere Kapitalindsatsen gennem Indkøb af egnede Maskiner. — Hvordan man skal kunne beskæftige alle, naar Maskinerne efterhaanden udfylder Nutidens ledige Pladser, bliver en senere Tids Opgave, der maaske bliver løst af helt andre Erhverv.

Arbejdsrationelt Byggeri har langt videre Perspektiv, end der almindeligt regnes med, men det maa formodes, at kun faa Landmænd har økonomisk Evne til i Løbet af kort Tid at kunne kassere bestaaende, uhensigtsmæssige Bygninger for en skøn Dag at træde an i lyse, godt ventilerede og rigtigt placerede Bygninger med hensigtsmæssige Installationer. Ogsaa her er en Vej at befare, men den er ikke kort. Det er netop disse to Faktorer: Mekanisering og hensigtsmæssigt Byggeri, der de sidste Aar har været omtalt som aktuelle til Løsning af Arbejdskraftproblemet, og man maa ønske, at denne Tale vinder Gehør, thi naar, som nu, Ungdom i den efterspurgte Alder unddrages Landbruget, maa der bringes tekniske Udligningsemner til Veje; men ogsaa naar Arbejdskraftudbudet er tilstrækkeligt, og Lønkravet staar i fornuftigt Forhold til Landbrugets Muligheder som Erhverv, er denne Sags Fremme ønskelig, idet det gælder om fortsat at gøre Landbrugsarbejdet mere tiltalende. —

En Proces, der har haft gradvis Fremgang gennem Landbrugets Udvikling.

Ogsaa Husdyrholdet kan have intensiv eller ekstensiv Karakter. Et Par Yderpunkter er Kvæghold og Faarehold.

Jeg tror, at de unges Vægning ved at slutte sig til Landbruget finder en tungtvejende Aarsag i, at Landvæsen er en langsom Proces, der er ligefrem historisk Ro over dette Erhverv — en Ro, der saa sandt ikke er knyttet til de unge Aar. Revolutionerende Opsving har i langt højere Grad den Livsperiodes Interesse.

— — —

Naar en Landmand undlader at holde tilstrækkelig Medhjælp, saa sparer han maaske 4000 Kr. paa Arbejdsløns-Kontoen. — Og saa er det, han skal være paa Vagt. De 4000 Kr. kan nemlig ikke sættes i Banken eller bruges privat, fordi hans Bedrift vil efterspørge dem enten med Krav om Erstatning for den manglende Arbejds-kraft eller til Dækning af Driftens Forringelse. Landmanden maa altsaa opmærksomt iagttage, hvor Pengene bliver af, om de efterhaanden helt gaar ham af Syne, eller de svarer gode Renter gennem fornyet Daad. Det førstnævnte Fænomen giver sig selv. Man ved, hvor hurtigt lemfældig passet Jord, Besætning, Bygninger og Inventar forringes, saaledes at det kun ved øget Kapitalanvendelse og øget Arbejdsforbrug bringes paa Fode igen. Det andet Fænomen at øve ny Daad med de paa eet Punkt sparede Penge kan ikke forklares saa ligetil, her maa den enkelte Landmand eksperimentere, men det maa gøres efter en vel gennemtænkt Plan, til hvis Udarbejdelse der med ringe Udgift kan faas behørig sagkyndig Bistand.

Der kan ogsaa vindes Kapital til ny Indsats ved at reducere Husdyrbesætningen, og det bliver nok ikke faa, der — navnlig efter sidste Vinters og indeværende Sommers ugunstige Kaar — benytter sig heraf. I mange Tilfælde vil en saadan Reduktion være gavnlige, da mange Besætninger er for store, eller de rekrutteres af unge

Dyr, der ikke har Anlæg til at honorere dyrt Foder og dyr Pasning, men som dækker sig under mere værdifulde Kollegers Ydeevne. Men det gælder som sædvanlig om at ramme Maade, at skabe Harmoni.

Mekanisering, Rationalisering er Ord, man har vænnet sig til at høre eller overhøre. Lad os føje Ordet Harmonisering ind i Rækken. Dette Ord skal nemlig følge enhver Driftsplanlægning; thi at skabe en harmonisk Landbrugsbedrift efter Devisen: „at faa (Bedriftsgrene) har for meget, og færre for lidt“, det gør Bondens Erhverv til noget personligt, hvor man faar Lyst til at være med. Men tag Medhjælpen med i Planlægningen, saa faar den Lyst til at blive i Pladsen og se Udfaldet.

Under alle disse Tings Varetagelse maa man jo saa endelig ikke glemme at gøre Bondens Gerning yderligere attraaværdig ved at søge et positivt Forhold mellem Arbejdsgiver og Medhjælper opnaaet.

En Hurtigmetode til at klare Problemet har vi altsaa ikke, om ogsaa den er nok saa tiltrængt. Og det er tillige en Hæmsko, at mange Landmænd mangler Kapital, hvormed de kan købe sig ud af Vanskelighederne. Desuden er der Materialeangel.

Overfor de unges Argumentationer om, at Byboens Arbejdstid er kortere og hans Fritid længere end Landboens, maa man vel nøjes med at stille en Ligelighed i Udsigt og saa iøvrigt erindre om, at de Naturens skønne Oplevelser, Landboen svælger i daglig, maa Byboen nøjes med at gøre sig Forestillinger om.

M. Kristensen.

Tiden der gik og nu!

Vi, der sad paa Højskolebænken i 1931—32 i Aaby og paa andre Højskoler ud over Danmark, havde ikke store Penge mellem Hænderne, og havde heller ikke Udsigt til at faa det i den kommende Tid. Jeg husker, at nuværende Landbrugsskoleforstander Sørensen, Bælum, der dengang var Landbrugslærer i Aaby, under en Time i Landbrugsundervisning, kom til at omtale en Plovmand (almindelig Betegnelse for en 500 Kr. Seddel). Der var da nede i Skolestuen en af Eleverne der udbrød: „Maatte jeg endda se den!“ Dette Ønske kunde dog ikke efterkommes. Det var dengang, der skulde en god Kælveko til 100 Kr. og en Englandsgris, 60—64 kg slagtet Vægt, kostede 30—35 Kr. En dygtig Forkarl kunde komme op paa 5—600 Kr. i Løn for et Aar, ligesom der skulde en dygtig Pige til for at faa 25—30 Kr. om Maaneden. Men det var selvfølgelig ogsaa en Del billigere at ekvipere sig; man kunde let faa et Sæt skræddersyet Tøj for en 100 Kr. Seddel. Saa for os unge var Tiden i og for sig god nok — der kunde nok lægges lidt til Side — tages Del i Livet, og saa kunde man endda være velklædt. Under disse Forhold var der sikkert mange Unge, der kom til at tænke paa Nødvendigheden af at dygtiggøre sig, hvis der skulde være Udsigt til at faa en eller anden Virksomhed at arbejde med. Vore Højskoler og Landbrugsskoler havde god Søgning af Landets Ungdom — og i Gymnastiksalene var Holdene i disse Kriseaar sikkert saa store som nogensinde — Ungdomsforeninger og andre Foreninger havde altid stuvende fuldt Hus til deres Møder og Sammenkomster, enten det nu var af folkelig,

aandelig eller kulturel Art, og der blev lyttet med Interesse til den levende Tale. Alt maatte dog beregnes, der maatte streng Økonomi til overalt, der taaltes ikke Underskud, der maatte regnes med Smaaørerne, der maatte arrangeres saa billigt som muligt i ethvert Foretagende.

Fra dette Milieu, Tiden mellem 1928 og 1932, begyndte Konjunkturerne langsomt at stige — der tilførtes alle Virksomheder Penge, ligesom der tilførtes Materiel og Maskiner — det blev en Opgangstid for de fleste danske Virksomheder i Almindelighed, men sikkert for dansk Landbrug i Særdeleshed.

Saa kom 9. April 1940 — Danmarks hidtil mørkeste Dag — paa et Tidspunkt, da Danmarks Befolkning be fandt sig som et sundt, arbejdende og velhavende Folk, med Mod, Vilje til Fremdrift og Forbedring af privat og offentlig Foretagsomhed. Reaktionen efter denne sørgelige Kendsgerning føltes, som Jorden var skredet bort under os — vi saa ikke Vejen fremad, men stirrede sløvet og uforetagsom til Siderne. Og saa skete der dette, at en Del af vore fire Millioner Mennesker ved at stirre til Siderne, lukke Øjnene for Fremtiden og Fortidens opdragende og sunde økonomiske Aar, bortset fra Landbrugskrisen i 1928—1932, at de derude til Siden saa noget skønt, der glinsede og vinkede til dem. Til at begynde med troede de, at det var et Syn, men de opdagede snart, at det var Virkelighed. (Det var ikke som da Ludvig Holbergs „Jeppe paa Bjerget“ vaagnede efter den dybe Søvn og den herlige Drøm paa Møddingen, han troede, at han enten var kommen i Himlen, eller at han laa i Baronens Seng). De begyndte en Dans, en efter en, og flere fulgte efter, enkelte var tvungne ud i denne Dans, men flest dansede ind af sig selv — det blev til en stor Ringdans, der gik over hele Danmark — Dansen om Guldkalven. Og saaledes dansedes der under hele Krigen indtil en Foraarsmorgen, da Musikken pludselig holdt inde. Der var mange, der havde traadt Dansen saa længe,

at de blev ved at tage Dansetrin til nogen hen paa Dagen, 5. Maj 1945, den skønneste Foraarsmorgen, vi nulevende frihedselskende Danske har oplevet — en Morgen der stod i den skønneste Kontrast til den Morgen, vi oplevede 9. April 1940. Efter 5. Maj var der ingen Fumlen, som man kunde have tænkt sig efter de fem haarde og onde Aar, som Krigen varede ved, og under hvilken Danmarks Befolkning saa ydmygende maatte leve og med Skam iagttage, hvorledes Besættelsesmagten udplyndrede og udsugede Landet for dets Reserver, samt demoraliserede Del af vor Ungdom. Men det var maaske dette, der vakte Forsvarsviljen i vort Folk, saa der stod en Hær af unge og ældre Danske rede om Morgenen den 5. Maj 1945. Der er nu gaaet et Par Aar siden 5. Maj 1945. Krigens Larm er ligesom kommen lidt fjernere fra os. Kanonernes og Flyvemaskinernes Larm sidder os vel endnu i Sindet, men alligevel er det, som der er lagt et stort Tæppe over disse Aars Krigslarm.

Noget anderledes forholder det sig med de Saar, som Besættelsesmagten direkte paaførte danske Statsborgere, hvor det drejede sig om Fængsling, Mishandling eller som f. Eks. Mordet paa Kaj Munk. Disse afskyvækkende ra Handlinger fremkaldte Saar, som aldrig kan læges. *De Danske*, og det var jo gerne af Danmarks bedste Sønner og Døtre, Tyskerne udvalgte sig for at statuere et Eksempel paa, hvorledes det kunde gaa, hvis ikke de dansede efter Tyskernes Musik, blev Forbilleder for vort Folk. Kaj Munk blev et saadant Forbillede, idet han med sin skrappe Pen og bebrejdende Ord til Landsmænd, der traadte Dansen om Tyskernes Guldkalv, var en Hindring for Tyskernes Okkupation af Danmark.

Krigens onde og haarde Aar er nu omme, og vi er atter ved at være i nogenlunde normale Forhold, dog har disse Aar taget paa det danske Folks friske Humør. Man kunde ikke undgaa under Krigen, hvis man rejste med Tog, Rutebil o. s. v., at lægge Mærke til de mange alvorlige Ansigter og den forsigtige Maade, som Folk især

de sidste Par Aar havde lagt sig efter, med at udtale sig, hvor der var mange fremmede Mennesker til Stede — nu bagefter tænker vi sikkert mange Gange tilbage til før Verdenskrigen — hvor kunde det ikke være skønt dengang at rejse, der var Livsmod og Friskhed over Størstedelen af Rejseselskabet. For mig er det, som disse Egenskaber har lidt svært ved at vende tilbage i den Udstrækning, som vi saa det i før Krigen. Det staar ogsaa for mig, som om Gennemsnitsdanskere er bleven meget ordknap og har mindre Sans for Humor, men lad os haabe, at Tiden atter vil give det danske Folk dets naturlige, jævne og muntre Ansigt tilbage, saa vi atter kan synge med Overbevisning: „Et jævnt og muntert virksomt Liv paa Jord“.

De store Leveomkostninger og deraf de store Lønninger har gjort Tiden mere kostbar, alle maa regne med Tiden for at klare sig økonomisk. Paa denne Maade er der Grænser for, hvad eet Menneske kan ofre af Tid paa andre. Enhver er nødsaget til at tage sine Forbehold over for andre med Hensyn til Tjenester (gratis Hjælp) som Følge af de store Lønninger og Leveomkostninger.

Men hvad sker der saa i Tiden, som den er? Der er store Penge for Ungdommen at tjene saavel ved Landbrug som andet Erhverv, og da Udgifterne til Tøj nu er faldet en Del, er der bleven Udsigt til for Ungdommen at danne sig en Eksistens; men der maa selvfølgelig tænkes paa dette fra den yngste Ungdom, hvis man vil samle sig den lille Kapital, som er nødvendig til enhver selvstændig Virksomhed. Med de Reforme, der er fremkommen saavel for den tjenende Landboudom som for Lærlinge eller unge i andre Virksomheder, er der jo for Tiden en Del Frihed til Raadighed for Ungdommen, saaledes 14 Dages Ferie i et Aar, lange Aftener og Helligdage. Det gælder saa om, at Fritiden i hvert Tilfælde en Del af den udnyttes. Efter de Meddelelser, man faar rundt omkring fra, ser det desværre ud, som Viljen og Lysten til Dygtiggørelse stagnerer, enten det saa drejer

sig om faglig Undervisning, legemlig Dygtiggørelse (Tilægnelse af Smidighed og Behændighed), ja idet hele taget til at lære noget og blive noget. Vi hører jo nu alle Vegne om en vis Mangel paa Lærere til Folkeskolen — mange af vore Landbrugs- og Højskoler har ikke fuldt Hus, Holdene i Gymnastiksalene er smaa, der tales om Mødetræthed og om lidt Tilslutning til Foreningernes Møder, enten det er faglig, aandelig eller af politisk Art — ja selv til Ballerne, der ellers altid har været haarde Konkurrenter til andre stilfærdige Foretagender, beklager at have meget ringe Tilslutning — dog kan Biograferne vel endnu i de fleste Tilfælde regne med god Søgning mest af Ungdommen. Kirken hævder sig vel ogsaa paa sædvanlig Maade uden at være overfyldt, og de kristelige Møder har nok den sædvanlige Tilslutning.

Ved at kaste Blikket tilbage over disse Betragtninger kan man let komme til den Forstaaelse, at i Hjemmene rundt omkring i Danmark opholder man sig mere nu end hidtil. Vil det sige, at Blichers Æ Bindstow Hygge atter er ved at faa Indpas i danske Hjem? Det er sikkert rigtigt, at Krigens fem onde Aar medførte mere Hjemliv, selvfølgelig med Undtagelser, men nægtes kan det jo ikke, at Radioen fik en stor Plads i Hjemmene under Krigens — herfra fulgte vi alle Begivenhedernes Gang, som Tiden gled hen mod Kapitulationen steg Spændingen, der maatte lyttes til flere Udsendelser daglig — dette bandt vel en Del til Hjemmene, men der var ogsaa andre Aarsager til mere Hjemliv, bl. a. dette at næsten alle offentlige Lokaler til sidst var taget i Brug af Tyskerne, hvilket hæmmede Foreningslivet. Men ogsaa Rationeringen satte en Stopper for alt for megen Gæstfrihed eller Selskabsliv. Og ligeledes de utrygge Forhold, der herskede i Landet, med Sabotage og Schalburgtage, Skydning, Mord og Vold gjorde sit til, at mange holdt sig saa meget hjemme som muligt. Og endda en Ting til, dette at der tilsidst næsten ingen Cykledæk fandtes,

Bilerne var klodset op, og Rutebiler og Baner kørte med meget indskrænket Køreplan.

Hvad kom der da ud af dette forøgede Hjemliv? Et Æ Bindstow kan det i egentlig Forstand ikke kaldes, idet der efterhaanden blev lidt at binde eller strikke af, men det gamle Ord, at Nød lærer nøgen Kvinde at spinde, kom ret til Udfoldelse, der blev tyet til saa gamle Haandgerninger som Haandkartning og Spinding af Uld, mange ældre og en Del yngre Kvinder lavede en hel Renaissance ud af de gamle Haandværk. Det kneb med at faa Karter, thi de fleste var gamle og slidte, men alligevel førte det til mange varme Hoser paa Fødderne og Trøjer paa Kroppen, og ligeledes blev Trøjen af flere Slags Tøj til Børn og voksne baade for Kvinder og Mænd meget almindelig, alt gik ud paa at spare og strække det ud, man havde.

Men alt faar en Ende, og skulde vi have haft flere Aar med Krig og Besættelse havde Opfindsomhed og Sparsommelighed ikke kunnet blive ved at slaa til. Naa, selve dette Kursus i Sparsommelighed og Opfindsomhed havde Folk ikke i Almindelighed Skade af. Det skal dog anføres, at hvor det gik ud over Helbred og Nerver ved Tanken om at skaffe det nødvendige, kan der jo gaa lang Tid før dette overvindes. Det var en meget streng Tid for de børnerige Familier, det kan tage meget paa Helbred og Nerver, naar der frygtes for Dagen i Morgen for at skaffe Tøj til at skærme Kroppen mod Kulden, og andres (bedrestillede) Kritik, for saadanne Folk, og for Børn i Særdeleshed blev Krigen de fem onde Aar.

Nej, der var ikke Æ Bindstow Hygge om Aftenerne gennem Krigsaarene. Det var Selvopholdelsesdriften og Angsten for Kendsgerningerne i en ond og haard Tid, der tvang Folk til at spænde Livremmen ind Gang paa Gang og til at arbejde for nogenlunde taalelige Forhold, men Tankerne for Dagen i Morgen afbrødes ofte ved Luftalarmer, Kanontorden, Eksplosioner, Flyvemaskinelarm o. s. v.

Jeg tror, det danske Folk i stærkere Grad end Tilfældet var, skulde have gjort Hjemmene stærkere ved at leve en Art Aandsliv i Hjemmene under Krigen. En af de største Værdier, vi har paa dette Omraade, er vore danske Sange, der burde synges i alle Hjem et Par Gange om Ugen. Findes der Hjem, hvor slet ingen kan synge, kan Sangene jo læses højt og eventuelt diskuteres. En Præst har fortalt mig, at under Krigen levede han et Stykke Tid illegalt i en lille Hytte i en stor Skov. Den meste Stimulans og Opmuntring var, naar de en halv Snes Mand af alle Samfundslag om Aftenen sent sad samlet i Hytten, da halede de alle op af deres Rygsække, der ellers var fyldt med Krigsmateriel, den danske Folkehøjskolesangbog. Synet af den fik dem i denne Situation til at græde, de sang hver Aften nogle af vore gode Sange.

Det var godt, at den danske Folkekirke under Besættelsen fik Lov at fortsætte Gudstjenesterne, og at Guds Ord fik Lov at lyde gennem Radioen til alle Hjem, men det var ikke godt, at naar saa mange af vore Præster vovede at sige nogle Ord om den Hedenskab, der som en Stormflod var skyllet ind over Danmark, blev de ført i Koncentrationslejr, blev jaget paa Livet eller maatte bøde med Livet.

Men nu er disse onde Aar omme, Hjemlivet vil vel for Fremtiden, især for Ungdommens Vedkommende, for en Del blive overtaget af Foreningslivet, lad os da haabe, at alle I Unge vil gøre disse Foreninger værdige for „Dansk Ungdom“. Lad Gymnastiksalene atter blive fyldte med store dygtige Hold, lad Ungdomsforeningerne opleve at faa Tilslutning, naar der bydes paa god Underholdning — og glem ikke Sangen. Man kan ikke undgaa at lægge Mærke til, at Sangen er sløjet forfærdelig af under det hæmmede Foreningsliv under Krigen. I mange Foreninger er Sangen nu kun som en sagte Nynnen. Nej, syng med! Lad de klare unge Stemmer i Fælles-

skab løfte dansk Aandsliv i det gamle Hus, og tag fat paa de Opgaver, der ligger for inden for Ungdommens naturlige Omraade, enten det nu er folkelige, oplysende eller faglige Omraader, der tages fat paa, men glem ikke, uden at være selvklog, selv at bedømme og tage Stilling til Sagen. Det har nemlig vist sig, at for mange af dem, der kom paa Skyggesiden under Krigen, var det dette, at de ikke ejede den Selvbevidsthed, der skal til for at bedømme en Situation eller tage Stilling til den. Og saa til Slut dette: Sørg for at saa mange Unge som muligt kommer paa Folkehøjskolen. Den maatte ogsaa tildels ligge Brak under Krigen, men ligesom det ikke er heldigt at brakke en Mark i flere Aar, saaledes har det sikkert heller ikke været godt, at Højskolen flere Steder har været standset 2—3 Aar. Jeg tror, at der er mange af de Unge, der skulde have fyldt Skolestuerne i disse Aar, der aldrig kommer paa Højskolen og derved aldrig naar at tilegne sig de aandslige Livsværdier, som kan tilregnes der. Men lad os haabe, at de golde Aar for Højskolen maa følges af mange frugtbare; lad os haabe, enten vi lever paa Mulden eller paa Stenbroen, at Højskolens Mænd i de tomme Aar har faaet Kraft til at øve en Gerning for Livets Skole, der maa spores til Gavn for det danske Folk.

Jeg synes, det ser ud, som der er mere Tendens blandt Ungdommen til at nøjes med et Efterskoleophold. *Jeg tror, det er forkert.* Er der ikke Udsigt til at komme mere end et Sted, vent da lidt længere og tag saa paa Højskolen. Kun denne Form for Skole, hvor moden Ungdom mødes og opøves i folkeligt Aandsliv, gøres bekendt med kulturelle og historiske Begivenheder og individuelle Problemer, som man senere kan komme til at staa over for, og endelig den praktiske Oplysning i flere Fag. En stor Del af dette Stof faar Efterskolen ikke, og dens Elever er ikke modne til at omgaas eller modtage det. Derfor: Gør din unge Ven eller dine Børn den Glæde at

anbefale dem at tage paa Højskole, thi kun denne Form for Skole har den rette Forudsætning for at blive en Skole for Livet.

*Det at leve er at gøre
det bedste, som vi ved;
derfor maa vi stadig hige
paa en Retfærds Vej at naa;
da er Livet Lysets Vej
over Morkets Magter.
Mod og Glæde naar til dig
gennem Livets Agter.*

Søren Nielsen,

Elev 1931—32, nu „Broensgaard“, Rendbæk, Saltum.

Den danske nødvendighed

Hvad er det —? Skal der gives et redeligt svar på det eller skal der siges noget sludder om, at Danmarks ungdom er Danmarks fremtid og at den er ligeså god, som den altid har været? Er der ikke noget om, at når en sandhed er bleven til en grammofonplade, så er den ingen sandhed længer, selv om den er nok så sand. Som nu det der med „ungdommen, det er Danmarks fremtid“, og at „ungdommen er lige så god, som den altid har været“. Det er jo rigtigt. Det er godt. Og det er ligegyldigt, fordi det er bleven en grammofonplade, noget som altid siges, samtidig med at man siger nogen ubehagelige ting om ungdommen. Så gør det ikke så meget, så bliver ingen fornærmet, bare det bliver sagt, at ungdommen er god nok. Så føler man sig som hørende til den ungdom, der er god nok, og så kan man naturligvis godt, hvis man gider, være enig med den ærede taler i, at der er mange unge, som bruger for mange penge, som ikke tænker på andet end at more sig osv. osv.

Efterhånden som der er bleven holdt mange mange foredrag for unge og ældre med, holdt taler i tusindevis, så har der dannet sig en meget stor bunke grammofonplader, ting, som er meget sandfærdige måske, men som også er ligegyldige i samme øjeblik de er bleven til plader, til fraser, dvs. faste vendinger, som sådan kan siges, men som ikke er levende ord længer, fordi ordene ikke er født af øjeblikkets kamp, de har ikke noget at gøre med det *nu*, som for os, der lever *nu* er noget nyt, noget, der stiller sine egne krav til os.

For at det kan blive tydeligt, tager vi et par plader ud

af bunken: „I disse for vort folk så svære tider —!“, „Frit at tænke, tro og tale“, „De døde, for at vi kunde leve“. Det er nogen af dem. Ord, som vi alle er enige om er rigtige, men ord, som er tandløse, fordi de er brugt for ofte som pyntegelé på lagkagefadet.

Når man giver sig af med at tale, må man lige frem tage sig selv i nakken for ikke at forfalde til brugen af disse grammofonplader, som altid er gangbare og altid ligegyldige, når de ikke levende voxer ud af situationen.

Den danske nødvedighed. Det, som vi fremfor alt har brug for nu. Er det ikke det samme nu som altid —? Er mennesker ikke de samme, når det kommer til Stykket, som de altid har været?

Det kan nok være. Men deres situation er ikke den samme. Jeg tror, der er visse nagler, der *skal* drives på i hver ny slægt. Hvordan det har været for slægterne forud — ja, jeg havde nær sagt, det kommer ikke os ved. Vi må i hvert fald ikke have lov at glemme, at vor egen situation er en anden end tidligere slægters.

Chresten Kold, den mand, som begyndte den første rigtige folkehøjskole i Danmark, han vidste nok, hvad det var, eleverne først og fremmest skulde have fat i: de skulde lære at tro på Guds kærlighed og på Danmarks lykke.

Bedre kan det jo ikke siges. Hvis det dér kommer i orden, så skal alt det andet nok komme af sig selv. Den, der tror på Guds kærlighed og på Danmarks lykke, han finder nok ud af resten. Ham behøver man ikke at præke for, at han skal være et pænt menneske, at han skal dygtiggøre sig osv. Han skal nok af sig selv blive ivrig for at komme til at leve et smukt og godt liv. Det har netop Kolds elever vidnet om. Når Kold talte til sine elever ud af sin tro på Guds kærlighed og Danmarks lykke, så var det ikke som sådan et religiøst-moralsk vedhæng ved undervisningen, noget der også skulde med, fordi det formentlig hørte med til et ordentligt men-

neskes dannelse, at det også var åndelig interesseret osv. Nej — det var selve sagen. Det, som det kom an på. At denne tro så også gav sig udslag i et smukt og godt borgerliv. Det var lige til. Det fulgte af sig selv. Der kom liv og varme og driftighed over livet. Der kaldtes helt af sig selv på dygtigheden, på de evner og kræfter, som kunde gøres frugtbare i det jævne menneskeliv.

Er det så ikke det samme, vi skal gøre på skolerne nu —? Har Vorherre ikke givet os det samme job, som han gav Chresten Kold? Det har han vist nok. Og det til trods for, at der ingen findes blandt nutidens skolemænd, der når Kold til skuldrene.

Men derfor er det ikke sikkert, vi skal sige det samme. Både vores og elevernes situation er en anden. Kolds elever kom for en stor del fra de kredse, hvor den gude- lige vækkelse havde gjort mennesker vågne. Det var mennesker, som kendte alvoren ved det gamle og det ny testaments tale om Guds lov og Guds kærlighed. Det var mennesker, hvis sind ikke var adspredt af mange skiftende indtryk — biografernes flimrende drømmeverden, den underlødige litteraturs pjank. Biblen og salmebogen var de bøger, man kendte mest til. De mennesker havde forudsætninger for at fatte Kolds tale, som nutidens unge ikke har. Derfor er det også sikkert, at Kold vilde tale helt anderledes, hvis han havde levet nu. Han havde nemlig virkelighedssans og skulde snart skønne, at landet lå anderledes nu. Hvad han så vilde have sagt for at oplive og for at oplyse og for at lære eleverne at tro på Guds kærlighed og på Danmarks lykke — det ved jeg ikke. Jeg var tilfreds, hvis jeg vidste, hvad jeg selv skulde sige.

En ting er meget vigtig: vi skal ikke sidde og filosofere over verdens dårlighed, som om vi selv sad på et trygt og sikkert sted udenfor det hele. Det nytter ikke, at vi lader, som vi selv er udenfor, når vi taler om materialisme og vantro — alt det, vi nu kunde tænke os at udsætte på den verden, vi lever i. Vi hører selv med til den verden,

som vi slår løs på. Kritik her må være selvkritik samtidig. Opgør må være selvopgør samtidig. Ellers er det deklamation, teater.

En anden ting tror jeg også, vi skal huske på: der er ingen grund til at polere og blank og kæle for den almindelige selvretfærdighed. Jeg mener, det er noget, som hører med til vor tids mennesker, — altså også os selv — at vi er overordentlig velklædte i henseende til selvretfærdighed. Vi mangler ikke noget der. Vi ved med os selv — ligesom alle andre mennesker ved med sig selv — at vi altid, når det kom til stykket, var, som vi skulde være. Noget kan der altid være at indvende — selv imod mig — men når alt kommer til alt, så véd vi alligevel hver især med os selv, at vi var rigtige nok.

Her er virkelig noget, som ingen af os behøver at styrkes i. Jeg har givet dette her til overskrift „Den danske nødvendighed“. Jeg har taget det fra det, der står med småtryk under nr. 492 i højskolesangbogen. *Jeg tror, at den danske nødvendighed det er, at vi roder i sømkassen efter det allermest kantede og klodsede spiger, vi kan finde, og så hamrer det ind igennem denne glatpolerede glasur af selvretfærdighed.* At den kan blive ødelagt.

At det ikke er så lige til, det kan enhver vide med sig selv. Og vi skal vist ikke drømme om, at vi nogen sinde får den nidhøg dræbt. Allerhøjest kan vi måske bedre lade os noget sige. For så længe vi kan dække os bag selvretfærdighedens og selvtilstrækkelighedens glatte panser, da kan vi hverken høre eller se andet end det, som bestyrker og bekræfter os i dødbiderens blide tilfredshed med sig selv:

Vi hører noget opbyggeligt, måske en stiltfærdig og dannet mands tale om, hvad der kan siges for og imod kristendommen. Hvis man har smag for den slags, så kan man sidde helt hyggeligt indenfor sit panser og ligefrem føle på sig selv, hvordan man virkelig bliver flere grader bedre i sine egne og sikkert også i Guds Øjne.

Eller vi hører om, at der er nogen slemme mennesker til, som går for tit i biografen, som kommer sammen med uartige og måske ligefrem uanstændige mennesker og derved selv bliver så slemme. Vi får måske at høre om den afporede ungdom. Og det gyser i os. Vi får måske ligefrem gåsehud på kroppen. Og vi har det stadigvæk rart bag ved det panser, som ovenfor er kaldt selvretfærdighedens, men som vi til en afvexling også kunde kalde skyldfrihedens, farisæismens læderhud.

Eller vi hører om, at vi som de gode mennesker vi er, naturligvis, når det kommer til stykket, er opfyldt af en ædel stræben efter at nå de højeste værdier i livet — såvel åndelige som materielle. Der er nogen, som kun stræber efter det materielle her i livet. Men sådan er vi jo ikke. Vi er klar over, at der også er noget, som hedder åndelige værdier, hvad så siden det er. Dem stræber vi også efter. Og dermed kan vi hygge os i bevidstheden om, at vi dog er så meget videre fremme end disse her, der kun er materialister! Selvretfærdigheden får derved en extra gang lak.

Hvordan skal det nogensinde blive anderledes —? Hvordan kommer vi ud af den evige kredsgang, hvor vi kun ser og hører det, som gør os endnu mere selvglade?

Da jeg før skulde prøve på at få sagt, hvad den danske nødvendighed var, brugte jeg billedet med dette her spiger fra sømkassen, som rigtig skulde ridse og ødelægge selvretfærdighedens glatpolerede overflade. Men det var jo kun et billede. Det siger os ikke noget om, hvordan det faktisk skal gå til at få dette panser brudt. Jeg tror ikke, der gives nogen anvisning på, hvorledes det skal ske. Men jeg er sikker på, at Gud kan bringe ord og oplevelser til os, som kan ruske os op. Jeg skal ikke rose mig af mit forhold til den almægtige, men jeg er alligevel sikker på, at han mere end en gang har haft mig i ørerne og sat mig på plads. Ikke gennem nogen åbenbaring specielt for mig, men gennem noget, som andre har talt. Og jeg tror, at han en gang imellem stry-

ger den gamle Adam mod hårene, for at faa ham til at tænke sig om, få ham til at fatte, at når alt kommer til alt, så er det latterligt, at vi vil gøre os selv retfærdige. Lige så latterligt som at barnet selv vil bestemme, hvad der skal være ret for det at gøre.

I hjemmet skal barnet lære, at det ikke lever for sig selv alene, men at det skylder sine forældre tillid og godhed. Det må lære, at lydigheden er nødvendig, fordi vore forældre nu en gang er vore foresatte og ikke vore tjenere. Har vi nemmet det som børn, så må vi også som voksne kunne begribe, at helt det tilsvarende gælder i vort forhold til Gud. Det skulde man synes, at vi kunde. Men ligesom barnet ikke af sig selv, men kun ved forældrenes hjælp kommer i det rette barneforhold til dem, sådan gælder det nok også, at Gud må tage os ved hånden og vise os, at vi er hans børn allesammen.

*Gud er han i gry og kvæld,
skal jævning aldrig møde,
han er den, som slår ihjel
og vækker op af døde.*

Grundtvig.

Alfred Truelsen.

Har du hørt, at —

- Jens Chr. Gundersen (18—19), der fra Starten har været „Institutionen Aaby Højskole“s dygtige Formand, og som fra sin Villa i Aabybro løser en Række krævende Opgaver, bl. a. som Sogneraadsmlem, Vurderingsmand under Statens Jordlovsudvalg, Handelsmand osv., sammen med sin Kone fejrede Sølvbryllup paa Højskolen den 30. September 1946. Det populære Sølvbrudepar modtog fra alle Sider — ikke mindst fra Institutionen — Beviser paa, hvor stor Pris man sætter paa de to kære Mennesker,
- Jens Vestergaard, (28—29), Haldager, er valgt ind i Vadum Sogneraad,
- Jens Mortensen (28—29), Biersted, har ladet sin Førstefødt faa Selskab af et yndigt Tvillingpar,
- Søren Borup (28—29, 32—33 og 33—34), saa snart der var Tale om Ungkarleskat, forlod Ungkarlestanden og giftede sig med Lise, f. Jensen, (36), med hvem han nu lever lykkeligt i Aabybro,
- Laurits Tranum (28—29) allerede i 1946 kunde glæde sig sammen med sin Kone over en lille Arving, der er Gaardens Fryd i Kaas, Thomas Madsen 28—29) stadig med Kone og to Børn bebor en dejlig Landejendom med smuk Udsigt over Lund Fjord,
- Jens Hedegaard Christensen (Flyveren) (28—29 og 32—33) er gift Skomagermester i Peder Skramsgade i Aarhus,
- Jens Chr. Mortensen (28—29 og 31—32) gaar og gruer for Ungkarleskatten,
- Else Jespersen (29) sammen med Mand og to dejlige Børn lever et jævnt og muntert virksomt Liv paa en fin Gaard i Vestsjælland,
- Jens Hansen (29—30 og 30—31) er flyttet fra Saltum og ansat som Lærer ved Tønder Seminarium, hvorfra han i Radioen har belært hele Landet om Spædbarnets psykologiske Ejendommeligheder,
- Knud Bie (29—30) har købt en Vognmandsforretning i Aarhus, hvor han iøvrigt glæder sig med Kone og Børn,
- Karl Bie (29—30) er Politibetjent i Haderslev med sød Kone og to yndige Børn,
- Søren Johannes Thomsen (30—31) har en dejlig Gaard i Sulsted og kører i en fin Bil med Kone og tre Børn,
- Karl Eriksen (30—31) er ansat paa Kaas Briketfabrik og har en nydelig Kone og to store dejlige Børn,
- Harry Jacobsen (30—31) sammen med sin Kone glæder sig over Verdens sødeste Børn,
- Eilif Henriksen (30—31) er 1. Mejerist paa V. Thorup Mejeri,
- Karen Sønderstrup Olesen (31) er Gaardfrue og Barnevogterske i Haverslev,
- Keldrup Hvistendal (31—32 og 32—33) driver Ingeniørvirksomhed i København, hvor han glæder sig over Kone og Søn,

- Rasmus Holmsgaard Rasmussen (31—32) er Slagtermester i Løkken, Ægtemand og Barnefader,
 Ejnar Knudsen (31—32) med Kone og Børn driver en Ejendom i Ørum,
 Ejnar Andersen (31—32) og „vor Bertha“ (31—32 samt nogle følgende Aar) nu har Verdens dejligste Søn,
 Christen Hedegaard Christensen (31—32 og 33—34) bor paa Lange- land med Kone og to Børn,
 Søren Christian Larsen (31—32) sammen med sin Kone glæder sig over seks dejlige Børn paa Damgaard i Aabybro,
 Helge Falborg (32—33) og hans Kone, Gudrun, f. Villadsen, (35), har købt en Villa i Aabybro og bygget en ny Smedie og Fabrik i stort Format,
 Søren Jensen (32—33) nu er akademisk Arkitekt,
 Frederik Vilhelm Foverskov (32—33) nu er lykkelig Barnefader,
 Aage Christensen (32—33) for Tiden er ved at bygge sig og sin Kone en Villa i Aabybro,
 Aksel Stampe Rasmussen (32—33) er engelsk Soldat i Palæstina,
 Sofie Jensine Olesen (33) med Mand og Børn er flyttet ind i en Gaard i Østerhøven i Aabybro,
 Peder Østerrøgild Pedersen (33—34) er Elektriker i København,
 Jens Tidemann Nørgaard (33—34) har en herlig Gaard ved Frøstrup og sammen med sin Kone og to Børn af og til besøger
 Christian Strømgaard (33—34), der nu med Kone og Børn regerer paa en Gaard i Himmerland,
 Gerlev Bech (33—34) er Hotelmand i København,
 Poul Korup (34—35) er Tørvefabrikant i St. Vildmose,
 Jens Erik Jensen (34—35), Røggild, er Kontorist i Brovst samt For- retningsfører for Arentsminde Brugsforening,
 Johannes Poulsen (34—35) har købt Landejendom i Storvorde,
 Norman Knudsen (34—35), gift med Inger Dahl (36), har Ejendom i Ørum,
 Anders Chr. Rytter, Weisbjerg, (33—34), er Driftsleder ved Brun- kulslejerne ved Blaahøj, har en mindre Gaard, hvor han for Tiden lever med Kone og to Døtre, og desuden har købt en større Gaard i Filskov, hvortil han kan trække sig tilbage, naar han forlader Brunkullene,
 Astrid Villadsen (35), Rønnebjerg, har besøgt os med Mand og fire dejlige Børn, to Piger og to Drengene, for at sige Farvel (de skul- de 7. Maj d. A. afrejse fra Danmark for at bosætte sig i Ame- rika),
 Johanne Nørgaard (35) nu er Fru Gaardejer Frændrup i Molbjerg,
 Gudrun Hansen (35 og 36 samt „vor Gudrun“) nu Fru Zacho sam- men med sin Mand driver en Forretning i Aarhus,
 Johanne Thomsen (35) med Mand og Børn bor i Kaas,
 Krista Kronborg Pedersen (35), nu gift med Osvald Falborg (37— 38), sammen med denne har forestaaet Bygningen af en 2-Etages Ejendom i Aabybro,
 Asta Mølgaard (35) er bleven gift med en Driftsleder paa Djursland,
 Robert Søndergaard Larsen (35—36) er Mejerist paa Vadum Mejeri,
 Aage Jensen (35—36) sammen med sin Kone glæder sig over en lille Søn i Tølløse,
 Harald Eriksen (35—36) er Formand for V. U. i Aabybro,
 Arne Larsen (35—36) med Kone og fem Børn residerer paa en Landejendom i Mergelsbæk,

- Johan Keldgaard Pedersen (35—36 og 40) er gift og Restauratør i København,
- Jens Rysholdt Lambertsen (35—36) er gift Gaardejer i Fristrup,
- Lars Berntsen (35—36) er forlovet med en ung Dame fra Kaas,
- Kristian Pedersen (35—36) har hjemført en Sygeplejerske som Brud til sin dejlige Gaard i N. Halne,
- Christian Jesper Christensen (35—36), Boddum, er stor Handelsmand i Thisted,
- Johannes Peter Poulsen (35—36) nu har to Sønner,
- Søren Nielsen (35—36) har en kendt Isbar i Aabybro,
- Kai Weishjerg (35—36) er Bestyrer paa Uldgaard i Vojens, er gift og har to Sønner,
- Elisa Møller Jensen (36) er Frue paa en Gaard i Nærheden af Dorf Mølle,
- Else Tværgaard Godiksen (36) og hendes Mand er flyttet fra deres Gaard i Try til en Gaard ved Hjallerup,
- Søren Klitgaard Jensen (36—37) er forfremmet til den store Stilling som Underdirektør ved Brovst Fjerkræslagteri,
- Knud Korup (36—37) er ansat ved sin Broders Tørvefabrik i St. Vildmose,
- Viggo Sørensen (36—37) har overtaget sit Hjem i Tolne i Kompagni med en Broder,
- Niels Svendsen (36—37) har en god Stilling i Løkken,
- Ole Werner Pedersen (36—37 og 38—39) med Kone, Jenny, f. Christensen, (37) og tre Børn er flyttet til Vokslev Kalkværk,
- Thomas Thomsen Jensen (36—37) har hjemført en smuk Hune-Dame som Kone paa Hjemgaarden, Aaby Skovenge,
- Marie (Mie) Sørensen (37 og 38) med sin Mand (Winther) og Datter bebor en Gaard i Hjallerup,
- Anna, f. Jensen, (37) residerer i Skelund med Mand og to Børn,
- Anna Margrethe Møller Jensen (37) er blevet gift,
- Dagny Marie Thomsen (37), Trentved, skal være blevet gift,
- Aage Nielsen (37—38) med Familie er flyttet til en Gaard i Vadum,
- Poul Christian Poulsen (37—38 og 38—39) og Thyra (42) lever i Kolding med tre Børn,
- Christian Jensen Andersen (37—38) er nu fast ansat Politibetjent og bor i Aalborg med Kone og to Børn,
- Christian Kærgaard Magnussen (37—38) sammen med sin Kone driver det store Hotel i Brovst,
- Johanne Sørensen, f. Jensen, (38) bor i Aalborg med Mand og Datter,
- Sofie Gasberg (38) med Mand og Børn har maattet leve i Roderi paa Grund af Brand,
- Inger Margrethe Jensen (38), Vestervig, har faaet en Arving,
- Thyra Møller (38 og 46—47) nu er Kontrolassistent,
- Helga Jørgensen (38) er gift med en Sølvsmed i Kjellerup,
- Chresten Poulsen (38—39) og Hustru nu har en stor Søn,
- Henning Jensen (38—39) og Hustru, Ellen Sørensen, (45) har overtaget Ellens Hjem i Aabybro,
- Poul Otto Martin (38—39) er Journalist i Slagelse,
- Holger Nielsen (38—39) er blevet gift,
- Knud Thomsen (38—39) og Jenny (40) glæder sig over deres lille fødstefødt i Sønderholm,
- Chresten Christensen (38—39) gift med Andrea, f. Jensen, (41) har et yndigt lille Barn,

- Fru Dagmar Nielsen (38—39), Voerbjerg, er kommen vel hjem fra en Tur til Amerika,
- Knud Jensen (38—39, 39—40 og 40—41) efter Soldatertiden har arbejdet som Møbelpolstrer i Nørresundby,
- Aage Graver (38—39) med Kone og Barn trives vel i Maskinsnedkeriet i Give
- Svend Erik Pedersen (38—39) er fast ansat Bypost i Birkelse,
- Jens Andreas Mortensen (38—39 og 40—41) efter Tjeneste som Dragon atter er en beundret Fodboldspiller i Aabybro,
- Olav Søndergaard Larsen (38—39) efter nogle Aars Tjeneste i fremmede Egne er vendt tilbage til sit Hjem i V. Thorup,
- Christian Thomsen (38—39), Sørup, er paa Korinth Landbrugsskole,
- Viggo Vestergaard Nielsen (38—39) og Hustru beundrer en lille ny Verdensborger,
- Meta Andersen (39) er blevet gift,
- Helga Larsen (39) lever i bedste Velgaaende med Mand og Barn i Hjørring,
- Karen Nielsen (39 og 40) for Tiden er Elev paa Snoghøj,
- Hedevig Birgitte Kjeldgaard (39) med Mand og tre Børn lever i Kaas,
- Ebba Søndergaard Larsen (39) for Tiden er i Norge,
- Kamma Thomsen Jensen (39), der er Sygeplejerske i Aalborg, har forlovet sig,
- Carl Johan Henriksen (39—40) nu er Landbrugskandidat,
- Poul Nielsen (39—40) er engelsk Soldat,
- Petrus Holland (39—40) har købt en Gaard ved Bratbjerg og handler en hel Del,
- Kristian Juel Nysum (39—40) er gift og bosat ved Sørup,
- Ellen Jensen (40) gift med Charles Søndergaard Jensen (41—42) har Gaard og Datter i Aabybro,
- Bent Mortensen (39—40) for Tiden er Gardist,
- Erik Rasmussen (39—40), Øland, tjener fast i Marinen,
- Marna, f. Stoffersen, (40) er lykkelig Moder til en dejlig Dreng,
- Else Marie Christensen (40) nu er gift Kone,
- Anna Jensen (40) i Sommer er Kokkepige paa Højskolen,
- Maja Marie Larsen (40) er gift Kone i Kaas,
- Gunnar Busk Nielsen (40—41) er gift Gaardejer ved Aars,
- Ejnar Christian Pedersen (40—41) er i samme Situation,
- Lars Peter Kjeldsen (40—41) nu er Fader til to Børn,
- Hans Vestergaard Hansen (40—41) er vendt hjem efter Tjeneste som Gardehusar,
- Christian Kjær (40—41) er gift og bosat ved Sønderholm,
- Karl Verner Christensen (40—41) har været paa Gymnastikhøjskole,
- Børge Hoffmann Jensen (40—41) er hjemme i Fristrup, endnu uden Makker,
- Erland Jensen (40—41) er Fader til to Børn,
- Ove Vagn Poulsen (40—41) for Tiden er Soldat,
- Niels Duun (40—41) har bestaaet fint paa Hørby Haandværkerskole,
- Jens Jørgen Søndergaard Larsen (40—41) for Tiden er Korporals-elev,
- Niels Marinus Christensen (40—41) er gift Mand i Biersted,
- Ole Olesen (40—41) for Tiden er Dragon i Randers,
- Ingeborg Jørgensen (41) for Tiden er i Sverige,
- Elinor Christensen (41) er gift og bosat i Silkeborg,
- Gertrud Clemmensen (41) har forlovet sig,

Edel Krista Truslev, f. Olsen, (41) og hendes Mand, der er Beslag-smed, har købt Villa for sig og deres tre Børn i Aabybro,
 Elna Haugaard, nu Schach, (41) og hendes Mand, Ingvard Schach, (42—43) er ansat ved Birkelse Hovedgaard,
 Ida Christensen (41) bor med Mand og et lille Barn ved Sørup,
 Thomas Hansen (41—42) for Tiden er Soldat,
 Robert Myrup (41—42) er taget hjem til V. Thorurp og gaaet i Urmagerlære,
 Peter Bentzen (41—42) for Tiden er paa Landbrugsskole,
 Aage Johansen (41—42) har en stor Forretning i Sindal,
 Karl Christian Sønderstrup (41—42) er fast ansat Politibetjent fra 1. April 1946 og bor i Aalborg med Kone og Søn,
 Aage Buje (41—42) med Hustru og smaa Børn har en god Ejendom i V. Hjermitslev,
 Mary Kirstine Larsen (42) er Fru Nielsen og promenerer Mand og lille Barn i Aabybro,
 Ellen Kjær (42) er gift og bosat ved Sønderholm,
 Henning Pedersen (42—43) er gift og har købt „Bedholm“ Vest for Aabybro,
 Aksel Boelt Knudsen (42—43) er ansat ved et stort Firma i Aalborg,
 Lars Budsted Elkjær (42—43) som Garder paadrog sig en mindre Skade og nu igen er hjemme i Sørup,
 Dora Pagh Søndergaard (43), Sjørring, er gift (siger „man“),
 Ellen Kristine Christensen (43) driver Damefrisørforretning i Aabybro,
 Gerda Larsen (43) har glædet sin Mand med en sød lille Dreng,
 Kamma Jensen, f. Andersen, fra Ulsted, (43) nu er Frue paa Gartneriet „Kirkely“ i Aabybro,
 Mary Torp Andersen (43) er blevet gift i Aalborg,
 Inger Jacobsen og Jensine (46) er begge ansat hos Amtslægen i Thisted,
 Marie Berthelsen, nu Fru Skræm, Tylstrup Hede, (46) har glædet sin Mand med en dejlig Dreng,
 Mildred Jensen (46) forblev paa Skolen i Vinteren 46—47 og nu har Plads paa Husholdningsskolen „Ankerhus“, Sorø,
 Karen Rasmussen (46) atter indtager en ledende Stilling paa Overgaard,
 Karen Bøjen Nielsen (46) er forlovet med en ung Aabybromand,
 Anna Mikkelsen (46) siden Skoletiden her har været ansat ved Gravlev Skole,
 Signe Berthelsen (46) er Kontordame i Aalborg,
 Eva Højen (46) har Plads i Aalborg,
 Oda Andersen (46) er Kontordame i Aalborg,
 Landbrugslærer Harry Jensen (34—45) nu er antaget som Forstander for Slangerup Landbrugsskole,
 Pastor Mynster er flyttet fra Biersted til Hover paa Vejleegnen,
 Pastor Pallesen nu har tre Studenter og en Studine samt to „Muligheder“ in mente, og at der — saavidt vides — ikke er Nyheder at berette om alle de andre gamle Lærere,
 Lars Hedegaard er Bestyrer paa en mindre Ejendom i Aabybro og har Poul Bjørn Jacobsen som Landvæseneselev,
 Kresten Borregaard er ansat ved Statens Forsøgsstation i Lyngby,
 Aksel Pedersen driver Højskolens Have- og Landbrug. (Vi har lejet en halv Td. Land af Monrad).

Knud Jeppesen er i Lære i Vester Hjermitzlev Brugsforening, og Jens Johansen er i Skibstømmerlære i Thisted. Gerner Christensen, Lærer her 46—47, har med Glans bestaaet Forprøven til teologisk Embedseksamen, Knud Øland, Lærer ved Sommerskolen 46, er Lærer ved Vesterdal Højskole, Fyn, efter at have afsluttet et Kursus ved „Statens Højskole for Legemsøvelser“.

DØDSFALD

De gamle Kammerater fra Sommeren 1929 vil med Sorg høre, at Emilie Thomsen, f. Vestergaard, er afgaaet ved Døden. Dette Sommerhold vil med Glæde mindes vort Besøg i Emilies dejlige Hjem, Vestergaard i Halager, hvor hendes prægtige Forældre gav os en festlig Modtagelse. Emilies Forældre er afgaaet ved Døden siden da, og det er en Tragedie, at deres eneste Barn nu er gaet bort uden at efterlade sig Arvinger. Vi tænker i dyb Medfølelse paa Emilies Mand, der nu er ladt ene tilbage med Minderne paa Vestergaard, og vi vil mindes Emilie som den venlige Pige og gode Kammerat. Æret være Emilies Minde!

Sommerskolen 1946

var besøgt af 22 Elever og blev en kær Oplevelse for os, der har haft denne Skole som den sidste, for hvilken vi var administrerende Ledere. Den unge, kvikke Lærer, Øland, var Leder paa en Række Udflugter til forskellige Seværdigheder i Omegnen, i Køkkenet herskede Mariane Sørensen, f. Duun, (33) med uimodstaaelig Myndighed og Dygtighedens Autoritet, og i Gymnastiksal og Haandgerningstimer virkede Johanne Jugersens skolede Dygtighed som sædvanlig. Vi siger jer alle hjertelig Tak for Sommeren 46.

Da Sommerholdet 1946 blev Johanne Jungersens sidste Hold paa Skolen, vil min Kone og jeg — sikkert med kraftig Støtte af Hundreder af gamle Elever — sige Johanne hjertelig Tak for trofast og dygtigt Arbejde gennem de mange Aar, i hvilke hun har været en af Støttepillerne i Sommerskolens Arbejde. Der skal ved denne Lejlighed desuden lyde en Tak for det store Arbejde, som Johanne gennem en Aarrække har udført for Elevforeningen, et Arbejde, som hun havde bedre Forudsætninger for at udføre end nogen anden, fordi hun har levet længere med Skolen end nogen anden og kendte Eleverne meget langt tilbage i Tiden.

Villa „Aabo“, Aabybro, den 25. Juni 1947.

Dagmar og Poul C. Poulsen.

Af dagbogen for vinterskolen 1946-47

Den første vinterskole efter 3 års beslaglæggelse. Vilde der komme elever nok? Vi vidste, at elevtilgangen til højskolerne rundt om i landet var treven på grund af mangelen på arbejdskraft, de mange indkaldelser, de høje lønninger — der var nok, som kunde hindre tilgangen til højskolerne. Det var en stor glæde både for den gamle og den ny ledelse af Aaby højskole, at vi fik så god en flok at begynde med. Det gav os en følelse af, at skolen ikke var svigtet af sine gamle venner.

I løbet af eftermiddagen og aftenen den 3. november kom de nye elever. De fyldte huset med liv og godt humør. Om aftenen havde vi åbningsmøde, hvor Povlsen og jeg talte. Ved kaffebordet bag efter blev der talt af flere: pastor Pallesen, formanden for skolens bestyrelse Jens Chr. Gundersen og tidl. lærerinde ved Aaby højskole frk. Laura Larsen. Sidstnævnte kunde overbringe en hilsen fra fru Carl Nielsen, der var højskolemor på Aaby højskole fra 1896 til 1917.

Så begyndte hverdagen. I løbet af et par dage er man inde i den rolige dur. Timeplanen den samme fra uge til uge, men alligevel har hver dag sit eget ansigt. Det vigtigste på skolen — det er jo det, der sker i den jævne hverdag, hvor arbejdet gøres, hvor lærere og elever hver gør deres bedste for at bruge tiden vel. Men der er dage, man særlig husker, fordi der skete noget ud over det almindelige.

Den 8. november havde vi et stort møde (DNU), hvor

friseren Thiele talte om Sydslesvig, dygtigt, veltalende — men ikke uden at bruge propagandaens genvej. Han fortalte fængslende og morsomt efterpå om sine oplevelser under krigen.

22. november skulde vi have fødselsdagsfest for alle dem, der holdt fødselsdag i november. „Alle dem“ var Signe, men festen fik vi alligevel med fortrinlig underholdning ved Las, Jens Møller, Lindstrøm, Storvangerne. Signe fik en tale af „politimesteren“ og et leve!

27. november kom endelig den ene af de længe ventede sydslesvigere, Martens fra Tønning, tidligere ubådsmand under krigen! Aftenen efter kom den anden — Ingversen, lige så lang og sindig, som Martens var lille og livlig. Dansk kunde de ikke meget af, men lærte det forbavsende hurtigt. Det var Gerner — vores unge lærer (stud. theol., tidl. fange i Vestre fængsel og Frøslev 44—45) — der hentede dem ved toget. Han var fast mand ved modtagelsen af ellevetoget fra Aalborg det meste af november måned. Vi fik jo intet at vide om, hvornår sydslesvigerne kunde ventes.

2. december havde skolen besøg af sin øverste tilsynsførende statskonsulent Novrup, som overværede undervisningen en times tid i begge afdelinger. Statskonsulenten kom ikke med bedst kritik, men hjalp os tværtimod over et dødt punkt i analysen.

3. december var vi i Aalborg teater og så genboerne. Rundskuekomiteen gav billetter! Det var en dejlig aften.

10. december talte Clåus Eskildsen fra Tønder. Med enestående dygtighed gjorde han rede for sydslesvigspørgsmålet.

14. september havde vi indbudt til en sammenkomst, hvor særlig de gamle elever ventedes. Der kom nu ikke så mange. Det var for nær mod jul. Men vi var glade for dem, der kom. Povlsen talte ud fra sammenligningen mellem den kloge Protagoras og den enfoldige Sokrates om højskolens opgave, som var den at give de unge en kreds af tanker, som de kan rodfæstes i. Derefter op-

førte skolens øvrige lærerpersonale *Nej*, til stor morskab både for tilskuere og skuespillere. Mere nervepirrende vilde stykket have været for mig, hvis det ikke netop havde været mig selv, der — til trods for Kristensens og Gerners anstrengelser — fik stykkes heltinde tilsidst, idet jeg spillede den charmerende unge mand, som viser sig at være mere snedig — og velhavende, end man havde troet.

Den sidste aften før juleferien samledes vi om de festligt pyntede borde i spisestuen. Julelys på røde løbere, smykket med sølvstjerner. Jens Møller læste en morsom avis op, hvor der var lidt til dem, der havde gjort sig særlig fortjent. Vi sang julesalmer, og pastor Pallesen læste en morsom fortælling om en præst, som blev reddet ved at gå i vandet i tågen.

I nytåret var temperaturen saadan, at ingen skulde tage fejl af årstiden. Vi fik vinter som aldrig før. Eleverne kom tilbage den 6. januar med godt humør. Ferien havde vist lige akkurat været så lang, at de kunde nå at længes efter at komme i gang igen. Nu havde vi næsten 3 hele måneder tilbage af vinterskolen. Den tid gik meget hurtigt — trods isvinteren. Der var nu nogen, for hvem tiden blev særlig kostbar — de ihærdige ungersvende, som under Kristensens kyndige vejledning begyndte at forberede sig på kontrolexamen. Til dem sluttede sig den ikke mindre ihærdige ungmø Thyra Møller, som — trods lang vej hjem — vist ikke forsømte een gang på grund af vejret.

12. januar — delingsførermøde, hvor en del af eleverne og pigerne i køkkenet deltog i henholdsvis mands- og kvindegymnastik. Anette Buus, Aalborg, og Salmonsens, Try, ledede. Om aftenen holdt Salmonsens et vredt og godt foredrag om arbejdet i gymnastikforeningerne, som — efter hans opfattelse — kunde og skulde have et mere folkeligt, alment sigte end tilfældet oftest var.

Vi slap ikke for influenzaen. 15. Januar kulminerede den med 10 sengeliggende på een gang.

16. januar diskussion om langbrugsmedhjælpernes lønforhold. Orla indledede — kort og umisforståeligt. Diskussionen blev varm, selv om adskillige holdt sig tilbage fra at give deres mening til kende fra så ophøjet et sted som talerstolen. Tidsidst fik Kristensen ordet og stillede problemet meget klart op. Han uddyber det videre i en artikel her i elevskriftet.

21. januar skinnede solen så dejligt, at vi tog en rask beslutning og marcherede til Birkelse have i næsten sluttet trop. Vi så haven, som selv ved vintertide nok er værd at skue. Og staldene med den imponerende samling af sortbroget jydsk og hollandsk kvæg. Forvalter Christensen foreviste og svarede på de mange spørgsmål. På vejen hjem så vi Vedsted kirke og det fine billede i forsamlingshuset.

23. januar var skolens elever indbudt til en diskussion i missionshuset om ungdommens fritid. En Spejderpige, et mandligt medlem af torsdagsklubben samt et medlem af KFUM talte dygtigt og livligt hver for sit. Det lød godt og rigtigt alt sammen. Den røde tråd igennem talerne var den, at de unge naturligvis må søge det, som de personligt har mest ud af. Og det samme var tilfældet i diskussionen. I denne livlige diskussion om, hvad pæn, pæn ungdom nu kunde have mest ud af at interesse sig for, var der ingen, som gjorde opmærksom på, at vi ikke har fået livet for at bjærge os en behagelig tilværelse her og hisset. Derfor gøres det — om end sent — her.

Sekretær Jensen ledede det hele frisk og fornøjeligt: Driv — men driv det til noget! — de ord husker vi.

28. januar fødselsdagsfest — med damer! Det var de kuldentrodsende gymnastikpiger, som var indbudt. Festligt kaffebord med forskellige optrin, hvis højdepunkt var, at ingen ringere end Jens Svendsen — Gerners elskværdige og muntre stedfortræder i den måned, hvor Gerner forberedte sig til alligevel ikke at gå op til examen før juni! — stod frem og foredrog en vise, hvor nogen

af os fik det glatte lag. Det værste af versene var det, som — nå det kan være ligemeget.

30. januar — diskussion om de politiske ungdomsforeningers nytte. Knud Mejlholm var indleder. I et vel-formet og velholdt foredrag priste han regeringen og påviste ungdommens opgave, som var den, at gå ind i det politiske arbejde for de frisindede ideer — det måtte vel betyde: ind i Venstres Ungdom. Det var agitatorisk anlagt. Hvilket naturligtvis var en alvorlig fejl. Han fik ingenlunde lov at dø i synden heller. Vi havde indbudt nogle medlemmer af DSU, og de lod naturligvis ikke den tilkastede handske ligge. Det kunde således gerne have endt med en ren og skær partipolitisk diskussion. Lidt fik vi dog også frem om selve emnet. Der blev rettet forskellig kritik mod de politiske ungdomsforeninger som sådanne. Der var dette med festerne, og der var dette, om disse foreninger i det hele taget giver Ungdommen ret god lejlighed til at gøre netop *ungdommens* friske syn gældende. Hvornår ser man disse foreningers medlemmer uenige med partiet i væsentlige spørgsmål -? Hvordan kan f. ex. alle partiets ungdomsforeninger være enig med partierne i noget så håbløst negativt som oktobernoten om Sydslesvig, som rejser alle danske ønsker angående Sydslesvig ud fra den forudsætning, at Sydslesvig skal vedblive at høre under Tyskland — skønt man dog nok kan vide, at netop *det* gør alle de pæne ønsker illusoriske. Hvis man ikke vil kræve, at Sydslesvig kommer løs fra Tyskland, som mandat under UN eller på anden måde, hvordan kan man så rejse noget som helst krav om hensyntagen til sydslesvigernes ønsker, når stormagterne klart og afgjort har tilkendegivet, *at de ikke vil have med nationale mindretal at gøre?*

At de politiske ungdomsforeninger her følger trop, det tyder ikke så lidt på, at de unge ikke tør tænke deres egne tanker, men derimod for en sikkerheds skyld tænker folketingsmændenes og partipressens. Dette være sagt i håb om, at det ikke gælder helt.

6. februar var højskolens elever på fornøjeligt besøg hos Poulsen og fru Poulsen. Hjemme fejrede vi aftenen med at tørre op efter et frostsprængt vandrør. Det var et syn at se Axel og Niels--Marius kæmpe mod vandflommen!

Dagen efter var det efterskolens tur til at besøge familien i villa Åbo.

10. februar — for 27 år siden — stemte sønderjyderne i Nordslesvig sig hjem til Danmark. Om Morgenen var vi alle samlet til foredrag om det, og om aftenen lyttede vi først til sydslesvigeren borgmester Bøgh Andersens gribende tale fra Odd Fellow-Palæet i København (Gerner's lille radio klarede det fint!). Ved kaffebordet fortalte „Inges Christen“ morsomt og godt — på sønderjydsk — om afstemningsdagen dernede.

11. februar havde vi offentligt møde, hvor pastor Kryger Olsen fra Hassing talte fint om Chresten Kold og højskolebevægelsen. Ved kaffebordet læste han bedårende på sjællandsk noget af Thorkild Gravlund.

Dagen efter: film om kornsnudebiller — den var uhyggelig! Konsulent Borlund var så fortrolig med dem, som en loppeteaterdirektør med sine aktører.

På dette tidspunkt var vi langt henne i forberedelserne til vinterens store fest: fastelavn. Højskolen leverede skuespillere til Hostrups evigunge Soldaterløjer — Instruktion: fru Truelsen, Musik: Else Jensen, Sufflering: Gerner Christensen. Efterskolen forberedte under Kristensens kyndige ledelse nogle morsomme optrin, og et Aaby efterskoles orkester indøvede både klassiske og moderne musikstykker. Dirigent: Verner Adriansen. Duun tudede i horn. Hans enorme lungekraft gjorde det fornødent at dæmpe hornet ved passende anbringelse af bandage, der hvor truttet kom ud af hornet.

Et efterskolesangkor indøvede desuden en morsom sang, som var skrevet af Kristensen. 15. februar skulde det foregå. Damer var indbudt. Men frosten bed værre end nogensinde! Alle mand i arbejde med at samle

brænde sammen fra have, loft og kælder. Det blev til en hel del — selv om salen var og blev kold. Fru Truel- sen organiserede den frivillige arbejdstjeneste, så hver mand fik sit job at udføre til festens forberedelse.

Generalprøven gik netop så dårligt, som sådan noget skal gå, for at skuespillerne kan strenge sig tilstrække- ligt an ved den egentlige premiere. Ved Middagen Kl. 18 spillede orkestret. Verner dirigerede med en sådan liden- skab, at skråhuen uundgåelig måtte falde af hvert øje- blik. Det var en lyst at se og høre! Egon og Niels-Marius fremførte en makaber dialog, som de klarede fint. Det samme var tilfældet med „skolescenen“ — Knud Jeppe- sen som streng lærer, Axel, Duun, Egon og Folke var elever. Et stort arbejde var gjort af mange hænder og hoveder, for at denne fest kunde blive god. Den blev det også!

18. februar er vi til diskussion på hotellet: holmgang mellem VU og DSU — sidstnævnte var indbyder. Ind- lederne talte roligt og sagligt, det var Gunnar Christen- sen og Søren Chr. Andersen. Sidstnævnte gjorde det så godt, at man næsten følte sig hensat til rigsdagen og hvert øjeblik ventede, at han skulde kalde Gunnar for „det ærede Medlem“. Disukussionen var ikke hidsig — snarere treven. VU'erne saboterede den i nogen Grad, fordi de — med god grund — var gnavne over „kamme- raten“ fra Ålborg, hvis tone så afgjort lå under lavmålet. Med den tone kan der lægges op til splid og spektakel, men ikke til en frugtbar samtale eller diskussion. De unge aabysocialdemokrater var dårlig tjent med en så- dan våbendrager. De holdt selv en ganske anden stan- dard i forhandlingen. Fra skolen deltog naturligvis dis- kussionshestene Orla og Borregård — hver på sin vis. Jeg udfyldte en enkelt pause med et par ord.

24. februar rullede Sydslesvigfilmen i biografsalen. Det var en god aften. Vi mindes længe, hvorledes Bjørn- sons oldedatter reciterede Bergljot! Men noget helt for sig var det at høre vores egen Martens på udmærket

dansk holde et lille foredrag om sydslesvigerne og den danske bevægelse dernede. I Vedsted, hvor ellers det samme program spillede, fortalte Martens oplevelser fra sin tid som ubådsmænd.

Torsdag den 27. februar aflyste vi — på grund af kulde og sne — et møde, hvor forstander Brandt Pedersen, Vrå, skulde have talt. Og samme dag gav vi kulde-ferie til tirsdag. Der var kun nogle få tørv tilbage, som havde den uheldige egenskab, at de slukkede ilden i central-kedlen, når der blev fyret med dem. Det lykkedes os ellers at holde en god varme i skolestuerne hele vinteren. Tirsdag tog vi fat igen og havde på fornemmelsen, at nu var vi nok ovre den værste vinter.

5. Marts talte „tilfældigvis“ Gerners gæst den vel- og meget-talende sekretær Wolf fra venstres ungdom.

9. Marts husede skolen et vellykket VU-stævne. Povlsen og jeg holdt folkelige foredrag, folketingsmand Jens Christensen, Skalborg, og Gårdejer Andreas Andersen politiske. Varm diskussion om udstykning! Borregård og Las' svang ordets sværd!

12. Marts bliver det i det øverste råd besluttet at aflyse vinterens med så megen forventning imødesete elevfest. Vi turde ikke løbe an på at holde den i den iskolde sal og med muligheden for, at en ny „lørdagssnestorm“ skulde spærre gæsterne inde. Det var en skuffelse for os alle på skolen, sikkert ikke mindre for de gamle elever, som havde tænkt at komme.

Tirsdag den 18. Marts var Stinne og jeg bortrejst til min fars begravelse. Somme dag var Gerner med efterskolen i Børglum kloster, mens højskolen under Kristensens førerskab var på besøg hos Povline Povlsen, Østerhøven, for at se en fin Besætning. De blev gæstfrit modtaget, blev tilmed beværtet med kaffe og cigaretter! Den dag følte man, at den værste vælde var borte af vinteren for den gang. Om aftenen havde eleverne en fornøjelig og hyggelig aften hos pastor Pallesens.

21. Marts lykkedes det endelig at få mødet i stand

med Brandt Pedersen, Vrå. Det blev en udmærket aften. Brandt Pedersen talte om Holger Danske, „som lever i danskens hjerte og sind“ og som er „din fuldtro hjælper i nød på Danemarks gamle dage“. Kim er et eksempel på dette. Ved Kaffebordet sang Bojsen Møller, Vrå højskole, viser på både svensk og dansk. Det var godt! Hvis han forkynder evangeliet med tilsvarende dygtighed, må man lykønske de folk i Læk, Sydslesvig, som snart skal have ham til præst.

25. marts Aalborgturen! Vi så andelscementfabrikken — et strålende eksempel på, hvad en forbrugersammenlutning kan udrette for at sprænge et monopol. På Amtstidende fik vi en fortrinlig redegørelse for, hvorledes en moderne avis bliver til, og derefter fik vi lov at se hele maskineriet fra fjernskriver og sættemaskiner til den vældige rotationspresse. Obels tobakfabrikker — det var til at blive svimmel af at se de store cigaretmaskiner puffe cigaretterne fra sig så hurtigt, som det var projektiler fra et maskingevær. Derefter den store moderne tekstilfabrik: the spinning Jenny, den flyvende skytte, den mekaniske vævestol — alle de maskiner, som har medført en uhyre omvæltning i alle mennesker tilværelse — de stod der i maskinhallerne, „levende“ og velsmurte og arbejdede på fuldt drøn, mens forholdsvis få mennesker gik omkring og puslede lidt ved dem.

Den materielle side af sagen blev der sørget godt for „På Hjørnet“ og i folkekøkkenet. Vi sluttede af med Den røde Pimpernel i Paladsteatret. Det var en film ud over det almindelige.

27. Marts — i dejlig mildt vejr — gåtur til Centralgården i Vildmosen. 7 af skolens yngste ungdom mente dog at måtte spare på de kostbare kræfter og tog bil! Regnskabsfører Janner gav en fortrinlig redegørelse for vildmosearbejdet.

28. marts om aftenen havde vi afskedsfest for eleverne. Vi samledes ved kaffebordene, vi sang mange af de gode sange, og der blev talt af flere. Lars Hedegård bragte en

tak fra højskoleeleverne for vinteren. Egon Lindstrøm talte kort og godt for efterskoleeleverne. Min tale blev ikke alene en afskedstale for eleverne, men også for Kristensen og fru Kristensen, Gerner og staben i køkkenet: Inger, Mildred, Karen, Edith, Else — ingen af dem kunde vi beholde ud over april måned. Tak for det trofaste arbejde og den gode vilje, som var med til at gøre denne vinter til en skøn og god tid for os alle! Jeg vil ellers ikke fremhæve nogen særlig i vor gode elevflok fra i vinter. Men jeg må have lov til at nævne Martens fra Tønning og Ingversen fra Agtrup i Sydslesvig, som vinteren igennem ved deres jævne danske væsen for os alle blev et levende bevis på, hvor naturligt og ligetil overgangen fra tysk til dansk kan forme sig. Det hænger naturligvis sammen med det meget simple og meget lykkelige, at sydslesvigerne gennem tusind år var danske, og at de talte dansk indtil for hundrede år siden. Der er ikke noget urimeligt i, at disse folk nu vender sig til Danmark. Det urimelige og unaturlige er tværtimod, at de nogensinde skulde høre til en prøjserstat — enten denne så optræder i nazistisk eller demokratisk forklædning: prøjserånden kan ikke skjules. Den *vil* tyrannisere. Det véd sydslesvigerne nu. De går i sig selv. Og når de gør det, så bliver de danske, for deres rod er dansk.

29. marts var den sidste dag på skolen, og vi havde lagt forældrefesten til den dag for at være nogenlunde sikker på, at den kunde gennemføres uden hindringer fra vejrets side. De allerfleste af forældrene havde fulgt indbydelsen til at komme og være sammen med os en dag på højskolen. Vi samledes til middag. Orkestret spillede atter. Povlsen og jeg talte. Så var der tid til at se lidt på skolen og passiare, indtil gymnastikopvisningen, som gik helt godt — efter omstændighederne. Gymnastikken i vinter var jo et noget tragisk kapitel — bl. a. på grund af vejret, som gjorde det næsten umuligt at være i salen. Men Gustav Nielsen fik med vanlig energi og dygtighed holdet trænet sådan op, så at opvisningen

slet ikke blev så ringe endda. Så gik Soldaterløjer for sidste gang over de skrå brædder. Skuespillerne gjorde det om muligt endnu bedre end til premieren og høstede fortjent bifald.

Ved aftensmåltidet, som var afslutningen på forældre-dagen, blev der talt af Christian Jeppesen, Vedsted, og Th. Møller, Sønderup, som begge takkede for dagen og for den vinter, som drengene havde haft på skolen. Vi fik mange gode ønsker for det fremtidige arbejde her.

I løbet af aftenen tog vi så afsked med vinter eleverne og deres forældre. Tilbage blev de fem, som skulde tage kontrolexamen. Det foregik alt sammen mellem klokken 18 og kl. 2 om natten til skærtorsdag — og de klarede det fint alle! Det havde både Kristensen og eleverne ære af.

Så kom april — den travleste tid næsten på en højskole. Nu er vi forlængst i gang med sommerskolen og ser med forventning og glæde frem til den dag, da vi kan byde de gamle elever velkommen til skolen igen: elevmødet!

A. T.

Fra Aarets Billedbog

Lærerstaben sommeren 1946

Sommerpiger 1946

Fra turen til Gjøt

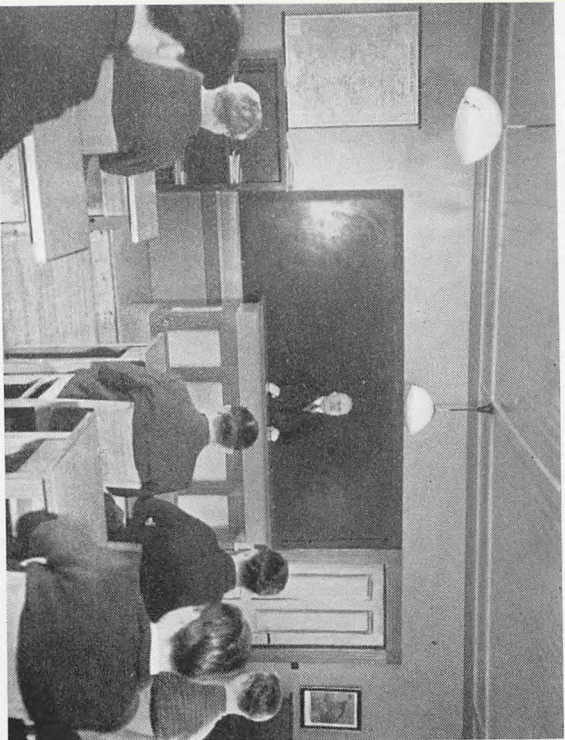
Blokhus!

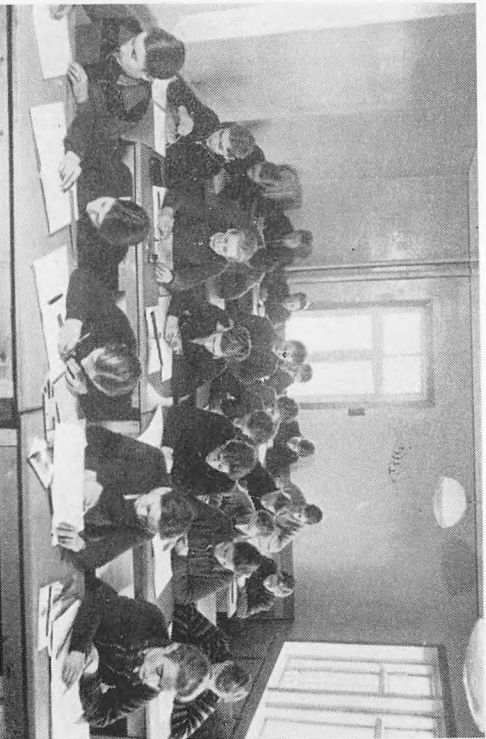
Den dag, vi havde indvielsesfest

Skolestuen - klar til at tage mod elever

Foredrag i højskolen

Verdenshistorie i efterskolen

Inger

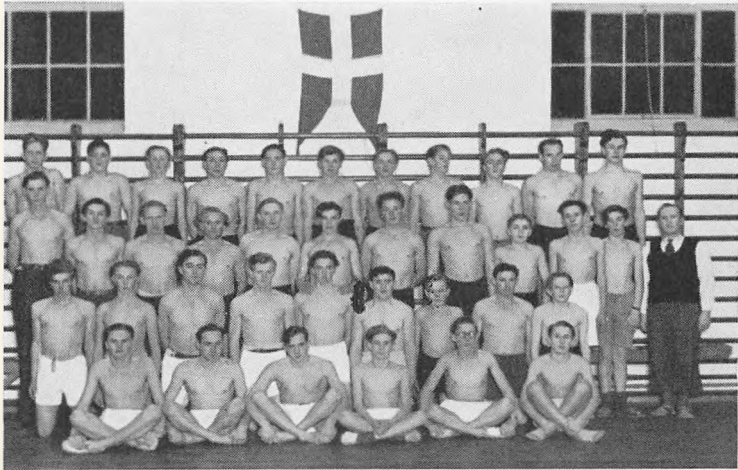
Mildred

Fynbo og Vendelbo

„Kammermusik“

Alle mand til gymnastik!

Писарубини 1946-47

Der bindes adventskrans

Elevfortegnelse

Sommeren 1946

Højskolen:

Else Rigmor Baltzersen, Vollerup, Vraa.
Marie Bertelsen, Halager, Aabybro.
Lilly Jacobsen, Starenggaard, Sejflod.
Mildred Meldgaard Jensen, Hals.
Martha Marie Jensen, Møllegaard, Agersted.
Anna Marie Mikkelsen, Sørup, Støvring.
Lilly Ovesen, Hals.
Else Møller Poulsen, Mølkær, Idskov, Dybvad.
Karen Rasmussen, Udbyneder, Havndal.
Helga Schach, Halager, Aabybro.
Ketty Marie Simonsen, Aabybro.
Jensine Berthelsen Sørensen, Aalegaards Mark, Fjerritslev.

Efterskolen:

Karen Andersen, Hune, Blokhus.
Elfrida Ehlers Andersen, Nr. Halne, Vadum.
Signe Winther Berthelsen, Hoven, Aabybro.
Karen Bojen, Smidie, Bælum.
Edith Fruensgaard, Kvorup, Bondrup.
Lisse Gregersen, Birkelse.
Eva Højen, Hune, Blokhus.
Inger Johanne Jacobsen, Øsløs, Vesløs.
Jenna Agnethe Mørch, Hune, Blokhus.

Vinteren 1946-47

Højskolen:

Ernst Andersen, Hjedsbæk, Støvring.
Jens Andersen, Brøndens Mølle, Hjallerup.
Henry Andersen, Hvorvarp, Hornum.
Christian Bransager, Ny Aastrup, Aabybro.
Kristian Budsted Elkjær, Sørup, Støvring.
Christian Berthelsen, Halager, Aabybro.
Lars Hedegaard Christensen, Rendbæk, Sdr. Saltum.
Henning Christensen, Sørup, Støvring.
Niels Jørgen Danielsen, Husby, Fjerritslev.
Kresten Borregaard Godiksen, Fjerritslev.
Ejvind Hosbond, Gundestrup, Aars.

Svend Jensen, Øster Halne, Vadum.
 Karl Ingversen, Agtrup Mark, Læk.
 Jens Møller, Sønderup, Støvring.
 Heinrich Martens, Tønning.
 Thyra Møller, Biersted.
 Knud Mejlholm, Nr. Halne Enge, Aabybro.
 Holger Christian Nielsen, Lild Strand, Frøstrup.
 Orla Verner Søgaard, Veddam.
 Poul Simonsen, Tagmarken, Manna.
 Niels Møller Storvang, Trustrup, Fjerritslev.
 Ove Kvist Thomsen, Øster Hornum, Støvring.

Efterskolen:

Kresten Sejler Andersen, Vedsted, Birkelse.
 Verner Adriansen, Kaas.
 Vagner Oluf Bonderup, Ørebro, Fjerritslev.
 Carl Duun, Nr. Saltum.
 Svend Fruensgaard, Hougaards Mølle, Aabybro.
 Eskild Guldberg, Biersted.
 Søren Jungersen, Erikkasminde, Aabybro.
 Karl Christian Justesen, Vedsted, Birkelse.
 Niels Marius Jensen, Melkær, Brovst.
 Knud Jeppesen, Vedsted Kær, Birkelse.
 Jens Koopmann Johansen, Klim Strand, Klim.
 Tommy Jensen, Lundergaards Mark, Pandrup.
 Poul Bjørn Jacobsen, Aabybro.
 Knud Larsen, Vittrup.
 Johannes Larsen, Kaas.
 Clifford Woodrow Larsen, Husby, Fjerritslev.
 Hans Jørgen Lindstrøm, Korsholm, Fjerritslev.
 Egon Rislin Lindstrøm, Vester Thorup.
 Christian Folke Mortensen, Vester Hjerimitslev.
 Arne Lindstrøm Madsen, Fjerritslev.
 Gunnar Kærsgaard Nielsen, Husby, Fjerritslev.
 Henning Nielsen, Klim Holme, Klim.
 Anton Gunnar Nielsen, Biersted.
 Peder Nyborg, Aabybro.
 Aksel Pedersen, Vester Thorup.

Elevforeningen

Som det er de fleste af Elevforeningens Medlemmer bekendt, fraflyttede Landbrugslærer Jensen Aaby Højskole til 1. Oktober 1946. Igennem snart fem Aar har han været Elevforeningens Sekretær, et slet ikke saa lille Arbejde, som han har udført med sin kendte Ordenssans og iøvrigt paa bedste Maade, og han havde sikkert sin Del af Æren for, at Elevforeningen holdt sit Medlemstal under Skolens Beslaglæggelse. Ved hans Fra-træden fra Sekretærstillingen fik han overrakt en Fyldepen for veludført, ulønnet Arbejde. Dertil vil jeg gerne føje Elevforeningens Tak til saavel Jensen som Fru Jensen for deres Indsats for Elevforeningen gennem mange Aar — hjertelig Tak!

Da Landbrugslærer Jensen flyttede, afleverede han Foreningens Midler og Interesser til mig ved et Møde paa Skolen. Vi havde før i et Bestyrelsesmøde vedtaget at lønne Pladsen med 50 Kr. aarlig. Da jeg ikke ønskede at fungere som Sekretær, lykkedes det foreløbig at faa Forstander Truelsen til at overtage denne Post.

Elevforeningen har i det forløbne Aar ydet Støtte til Elever paa Skolen med betydelige Beløb. Det er iøvrigt en Glæde for Elevforeningen, at det gamle Hjem „Aaby Højskole“ atter er i Gang med sin Opgave.

Venlig Hilsen og vel mødt til Elevmødet 27. Juli 47.

Søren Nielsen,
Formand for Elevforeningen.

Elevforeningens regnskab

fra 1. april 1946 til 31. marts 1947

Indtægt

Formue fra forrige år	2.865 44
Tilskrevne renter	69 42
Medlemsbidrag, salg af elevskrift	1.839 50
Indkommen ved elevmødet	109 75
Balance	4.884 11

Udgift

Trykning af årsskrift	915 50
Porto og papir ved udsendelsen	226 75
Annoncer	37 27
Manuskript og billeder	22 25
Udgifter til komedie og dansemusik	95 75
Tilskud til sommerskolen	250 00
Møbler til elevernes opholdsstue	945 00
1 Elevbillede	6 00
Porto og telefon til kasserer	6 00
Gave til H. C. Jensen	83 75
Porto og telefon	5 00
Fjerritslev avis	5 95
Elevunderstøttelse vinter 46—47	145 00
Understøttelse til sydslesvigske elever	164 50
	3.088 97
Indestaaende i Sparekasse	1.624 11
Kassebeholdning	171 03
Balance	4.884 11

Revideret og fundet rigtigt.

Aabybro, den 6. juli 1947.

Johanne Jungersen.

Chr. Jensen Nielsen.

INDHOLD

	Side
Th. Pallesen: Indvielse.	3
P. C. Poulsen: Kom min due — med olieblad!	6
H. C. Jensen: Hilsen til gamle elever.	15
M. Kristensen: Et problem.	17
Søren Nielsen: Tiden der gik og nu.	24
A. Truelsen: Den danske nødvendighed.	33
P. C. Poulsen: Har du hørt, at —?	39
P. C. Poulsen: Sommerskolen 1946.	45
A. Truelsen: Af dagbogen for vinterskolen 1946—47.	46
Fra Aarets Billedbog.	57
Elevfortegnelse.	65
Elevforeningen.	67
Elevforeningens regnskab.	68